3. Bestuurlijke afspraken Unmanned Valley Valkenburg

De **voorzitter**: Als eerste de heer Veldhuyzen namens de Aeroclub Valkenburg. U krijgt vijf minuten. Die gaan in als u de knop beroert en het rode lampje aan gaat. Het woord is aan u.

De heer **Veldhuyzen**: Dank u wel voorzitter. Het is inderdaad niet de eerste keer dat ik hier sta, maar dit is natuurlijk wel een bijzondere bijeenkomst omdat de gedeputeerde ook aanwezig is en als u mij toestaat, wil ik via u met name de gedeputeerde toespreken.
Mijn naam is Robert Veldhuyzen, ik spreek in namens de Aeroclub Valkenburg. Dat is een van de vliegclubs op Valkenburg, voortgekomen uit de marineluchtvaartdienst en vele tientallen jaren actief op het marinevliegkamp Valkenburg, als motorzweefvliegclub in goede harmonie met de zweefvliegers die, naar ik aanneem, hierna ook het woord zullen nemen, en de modelbouwers.
De Aeroclub Valkenburg is bovendien geassocieerd met de ESTEC Flying Club en biedt daarmee ook mogelijkheden aan deze grote ruimtevaartvestiging, of de medewerkers daarvan, om de vliegsport te beoefenen.
De ACV heeft jarenlang een belangrijke bijdrage geleverd in de Randstad aan de laagdrempelige mogelijkheid tot het volgen van een vliegopleiding en de ACV is ook een door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat erkende opleidingsinstelling voor het in stand houden van de vliegvaardigheid, vaak als vervolg op een zweefvliegbrevet.
Ik wil graag de gedeputeerde aanspreken via u mijnheer de voorzitter, aangezien ik begrepen heb dat zij een leidende en in vele opzichten, als ik het mag geloven, beslissende rol heeft gespeeld in de totstandkoming van de bestuurlijke afspraken Unmanned Valley Valkenburg.
Ik las in het laatste nummer van De Wassenaarder meen ik, dat mevrouw de gedeputeerde lijsttrekker is bij de komende Provinciale Statenverkiezingen. Toen was ik natuurlijk wel geïnteresseerd wat het politiek goed is waar zij voor staat in dit lijsttrekkerschap. Ik citeer daarbij twee punten en ik denk dat die nogal relevant zijn in het kader van de discussie vanavond. 'Het CDA vindt dat de provincie moet staan voor goed en degelijk bestuur zoals dat voor elk overheidsorgaan geldt. Besturen doe je met de burger niet over de burger. We vinden daarom dat de initiatieven die uit de samenleving komen, moeten worden opgepakt en samen met de initiatiefnemers moeten worden uitgewerkt.' Een tweede citaat: 'Het CDA wil dat de provincie luistert naar initiatieven en maatschappelijke vragen van inwoners, belangenorganisaties, bedrijven en medeoverheden voordat het beleid geformuleerd wordt'. Dit als inleiding over wat, naar ik aanneem, het politieke goed is van de gedeputeerde.
Staat u mij toe om een moment terug te gaan in de tijd, naar het jaar 2010. Toen is er een onderzoek uitgevoerd naar behoud van de zweefvlieglocatie Valkenburg. Door de provincie. Ik lees de samenvatting: 'Bij de vaststelling van de Provinciale Structuurvisie in juli 2010 heeft Provinciale Staten besloten dat er een onderzoek dient plaats te vinden naar de mogelijkheden een zweefvliegveld in stand te houden op of in de buurt van Nieuw Valkenburg. Dit document vormt een onderzoek naar de bestuurlijke en maatschappelijke aspecten van een eventueel in stand houden van deze recreatieve voorziening. Op basis van literatuurstudies, gesprekken met belanghebbenden en bestuurlijke hoofdrolspelers, komt deze studie tot de conclusie dat plaats is voor een zweefvliegveld op het zuidelijk deel van het voormalig marinevliegkamp Valkenburg op Wassenaars grondgebied.' Dit kan echter alleen onder strikte voorwaarden en met acceptatie van enkele voor sommigen onaangename consequenties. Het belangrijkste advies aan de provincie Zuid-Holland is dat als de provincie werkelijk hecht aan het in stand houden van een (zweef)vliegveld in dit deel van de provincie, een actievere rol van het provinciaal bestuur en de planvorming ruimtelijke ontwikkeling van Nieuw Valkenburg dan tot nu toe nodig is. Dat heeft te maken met de voorgeschiedenis en belangrijke rollen van de andere betrokken spelers. Over die strikte voorwaarden wil ik meteen opmerken dat de Aeroclub Valkenburg vele malen heeft aangegeven dat als terugkeer op het veld mogelijk is, met elektrisch aangedreven motorzwevers te gaan opereren waarbij wij ruim binnen de milieubelasting van Unmanned Valley blijven.
Overigens, deze studie is uiteraard uitgevoerd voordat Unmanned Valley ten tonele kwam, vandaar dat hier gesproken wordt over het zuidelijk deel van het veld, maar wij hebben steeds ingezet – toen Unmanned Valley op het toneel verscheen – op mede gebruikmaken van het gebied dat aan Unmanned Valley wordt toebedeeld.
Ik ga een andere stap maken, iets later, namelijk naar 2014 toen er een gezamenlijke motie door uw raad en de raad van Katwijk is aangenomen. De motie heet Zweefvliegers locatie Valkenburg. Het belangrijkste is dat dit een unaniem aangenomen motie is geweest, door beide gemeenteraden van Wassenaar en Katwijk, een op zichzelf al politiek uniek feit, waarbij bij het Rijksvastgoedbedrijf is verzocht erop aan te dringen tijdelijke benutting voor het vliegen mogelijk te maken zolang er niet gebouwd is. Daar is helaas niets van terechtgekomen. Verder met het Rijksvastgoedbedrijf een

plan te ontwikkelen dat, totdat de raden van Wassenaar en Katwijk een integrale visie hebben over de groene buffer, tussen de voorgenomen bebouwing van beide gemeenten zweefvliegen op de locatie van het vliegveld in ieder geval mogelijk te maken. En na te denken over de mogelijkheid om zweefvliegen permanent mogelijk te maken tussen de voorgenomen bebouwing van de gemeenten Katwijk en Wassenaar.
Ik maak weer een kleine sprong naar een studie van augustus 2017 over Unmanned Valley Valkenburg, ontwerpverkenning inpassing Unmanned Valley Valkenburg, een studie opgesteld door BoschSlabbers landschapsarchitecten in op dracht van de gemeente Katwijk. Deze studie, ik neem toch aan dat dit allemaal serieuze mensen zijn geweest, komt op pagina…

De **voorzitter**: Net als u ook een serieus mens bent, wil ik u vragen de tijd in acht te nemen. De vijf minuten zijn gedaan.

De heer **Veldhuyzen**: Ik ga snel door en ik hoop zo snel mogelijk af te ronden, maar dit is toch wel even een belangrijke conclusie.
Alle ruimtevragen vanuit de hobbyclubs – zoals het hier genoemd wordt – lijken te passen in een UMV-ruimtebeslag van 1000 bij 500 meter. In een vlak van 500 bij 500 meter passen alleen de modelvliegers en motorzwevers met mogelijk kitepower, dus 'en motorzwevers'.
Nu kom ik bij de bestuurlijke afspraken die als een bom uit de heldere hemel op ons zijn neergedaald en met name paragraaf 14 van de afspraken waar staat 'Partijen constateren dat er op korte en lange termijn in het masterplangebied geen ruimte is en zal ontstaan voor zweefvliegen en andere activiteiten waarvoor een start- en landingsbaan nodig is.' Voorzitter, ik hoop dat u begrijpt dat ik er helemaal niets van begrijp als zoiets hier neergeschreven wordt. Het ligt dan bijna op de tong om te spreken van bestuurlijke willekeur of in net Frans abuse de pouvoir, maar ik zal dit nog niet doen ter wille van de goede verhoudingen.
Dat het ook anders kan, getuigt deze prent. Dat is een prent van de woonwijk vliegbasis Soesterberg, waar de provincie Utrecht op een heel andere manier met de zaken omgaat en waar het zweefvliegen perfect samengaat, zelfs met motorisch aangedreven zweefvliegtuigen, met een expliciete woonwijk waar de voorgenomen woonwijk Valkenburg denk ik een puntje aan zou kunnen zuigen.
Tja, daar staan we dan. Ik kan alleen nog wijzen naar een nota van beantwoording van de gemeente Katwijk waar ineens, in tegenstelling tot het ruimteprobleem, gesteld wordt dat het Rijksvastgoedbedrijf opdracht heeft gekregen van het rijk om luchtvaart niet meer mogelijk te maken op de locatie Valkenburg. Tja, denk je dan, als je ziet dat de Staat der Nederlanden – gelukkig, ik ben het daar helemaal mee eens – € 700 miljoen investeert in Air France-KLM om de luchtvaart voor Nederland te behouden, waar wij als Aeroclub Valkenburg een opleidende functie hebben om te zorgen dat KLM-vliegtuigen in de toekomst niet door Franse vliegers, maar door Nederlandse vliegers gevlogen blijven worden, begrijp ik er helemaal niets meer van.
Ten slotte, de motie Rommes van het CDA, een partijgenoot van mevrouw de gedeputeerde, die erop gewezen heeft dat het Rijksvastgoedbedrijf – want die naam komt toch steeds voorbij deze hele discussie – eigenlijk de grote dwarsligger is en waar het Rijksvastgoedbedrijf werd gewezen op zijn maatschappelijk verantwoordelijke functie. Ik doe dan ook een beroep op deze raad om paragraaf 14 van de bestuurlijke afspraken wegens complete fouten, onterechte, onjuiste onderbouwing volledig af te wijzen, afgezien van andere bezwaren die daar misschien bestaan tegen deze afspraken.
Ik denk dat ik hiermee mijn verhaal heb afgerond, voorzitter. Het is misschien een van de laatste keren. Ik kan u wel vertellen dat deze hele aangelegenheid ons tot hier zit, hoe er over ons besloten wordt zonder overleg, met foute veronderstellingen. Ik vind dat het deze raad niet waardig is om deze bestuurlijke afspraken te accepteren.

De **voorzitter**: Dank u wel voor uw gloedvolle betoog en u heeft het prima samengevat. Normaal is er gelegenheid voor de leden om u vragen te stellen, maar in deze fase… Is er nog een van de leden die dat had willen doen? Ik zie dat dat niet het geval is. Dan dank ik u nogmaals, mijnheer Veldhuyzen, dan komen we bij de tweede spreker. Dat is de heer Weeda.

De heer **Weeda**: Maakt u zich geen zorgen, ik heb vandaag niet een heel lang verhaal want u heeft nog een lange avond voor de boeg. Maar op zich kan de avond wel een kleine satirische blik gebruiken, gezien het tenenkrommende resultaat dat u als raad is voorgelegd.
Laat ik beginnen met u te complimenteren. Complimenteren met het feit dat u zich niet heeft laten vangen in de wijze waarop de bestuurlijke afspraken op vrij ondemocratische wijze wel even door het besluitvormingsproces heen gejast zouden worden. Afspraken waarbij, zeker hier in Wassenaar, toch een paar cruciale dingen vergeten waren. Ik noem het IRV over de groene zone en de verschillende moties waaronder die van het zweefvliegen. Ik herinner me de toelichting van uw collegevertegenwoordiger die zei: 'Dit is het beste wat eruit gehaald kon worden'. Nou, mooi niet. En

gelukkig deelde u die mening. Tja, en dan word je al snel afgeschilderd als dwarsligger en gebeten hond als gemeente. Dan baalt Katwijk ineens publiekelijk dat Wassenaar niet instemt met de start en het bouwen vertraagt. Maar hebben die Katwijkers niet enorm Katwijkse boter op het hoofd? Want vooral zij vertraagden het proces omdat voor prins en economie een dronetestplaats geregeld moest worden. Iets waar je echt op zit te wachten in de buurt van een nieuwe woonwijk. Maar goed, daarom wordt UMV ook uiteindelijk naar de Wassenaarse kant gedrukt. En ook de provincie is plotseling wakker geschud en is niet amused. Want tja, er moet gebouwd worden in het landsbelang, landsbelang, landsbelang. Er wordt zelfs gedreigd met ingrijpen. Maar fijn dat we hier niet in een land leven waar je de nationale noodtoestand kunt uitroepen om toch je zin te krijgen. Ik begrijp zelfs dat de gedeputeerde vanavond een college groen komt geven, wij zijn erg benieuwd. Maar dan even aandacht voor het zweefvliegen en het niet op voorhand uitsluiten daarvan, zoals dat nu wel gebeurt in artikel 14, de vorige spreker noemde het ook al, door de lange rijksvastgoedbeherende arm uit het Haagse. Wat een ongelooflijk kinderachtig en Trumpiaanse manier van je zin doordrukken, als je het goed beschouwt. Een zweefvliegveldje, voor ons ongemotoriseerd, past heel goed in een mooi groen en open gebied. En al dat geleuter over onveiligheid, ontwaarding van bouwgrond en in tuinen kijken vanuit de lucht, geeft alleen maar aan hoe slecht en hoe onjuist personen en instanties geïnformeerd zijn over de echte feiten. Misschien zou een klein zweefvliegveldje nog wel eens de beste garantie kunnen zijn voor minder geluid in uw gemeente en wat meer woongenot door het omhoog duwen van het commerciële vliegverkeer. Want vergist u zich niet, er staan ook boven uw hoofd grote veranderingen te gebeuren.
En vergeet in de laatste plaats niet het economisch belang van het zweefvliegen, de vorige spreker haalde het ook al aan, zeker nu iedere Nederlander na vorige week gedeeltelijk eigenaar is geworden van een luchtvaartmaatschappij, en dat overigens al jaren is van onze nationale luchthaven Schiphol. De zweefvliegerij fungeert al decennia als kweekvijver voor het enthousiasmeren van jongeren om een beroep te vinden in de commerciële en militaire luchtvaart. En echt, het zijn niet alleen maar vliegers, het zijn ook technici en ondersteunende beroepen, wetenschappers die hier hun passie in vinden. En zo'n eenvoudig zweefvliegveldje is toch perfect te combineren in een open groene omgeving?
Afsluitend wil ik u vragen: Houd stand. Laat u niet afleiden door allerlei vooringenomen en niets ontziende overheidsdrammers. Zorg ervoor dat er op democratische wijze besluitvorming zal plaatsvinden. Laat u niet verleiden tot 'dat regelen we dan wel', of een sideletter, want de ervaring leert dat daar zelden iets van terechtkomt. Houd stand als het kleine, bekende Gallische dorpje in dat enorme Romeinse Rijk. En daar is echt geen toverdrank voor nodig hoor. En zorgt u er dan als laatste voor dat er naast dat kleine dorpje een zweefvliegveldje komt want daarmee doet u ook recht aan de motie die u hier unaniem in 2014 heeft aangenomen. Ik dank u voor de spreektijd.

De **voorzitter**: Dank u wel voor uw bijdrage. Het is een nieuwe trend, er worden geen vragen meer gesteld, u reageert er ook niet op, maar misschien is het ook goed zo. Ik zie van de kant van de leden geen aandrang, we laten het er even bij.
Ik kom bij de derde spreker, de heer Smulders.
De heer **Smulders**: Dank u wel mijnheer de voorzitter, mijn naam is inderdaad Paul Smulders. Ik probeer misschien in een impasse een opening te maken. De herinrichting van Valkenburg schept een unieke kans om de verkeerdruk in de weekenden en op zomerse dagen in Wassenaar te verminderen, nogal een hot item in dit dorp, in plaats van te vermeerderen door de bijbouw van de woonwijk.
Het rustieke smalspoor, zonder dat dat hinder oplevert aan omwonenden, van het transferium Valkenburgse Meergebied, langs de Kaswatering naar Duinrell met een overstapplaats voor een shuttle naar het strand. Dat is het plan. Het verkeer van het strand en Duinrell buiten de gemeentelijke grenzen. Daarbij zal Valkenburg, leden en provincie, rond het transferium Valkenburgse Meergebied parkeergelegenheid ter beschikking moeten stellen voor de dagbezoekers met bestemming Wassenaar en Wassenaar zal daarentegen wat coulance moeten tonen met een redelijke oplossing voor de groene buffer en het grond.
Dagbezoekers van Duinrell en het strand kunnen in de zomer en vakantieperiodes en de weekenden alleen per boemeltje komen. In weekenden en zomerse dagen is de strandtoegang voor niet-Wassenaarders met een slagboom afgesloten, zoals Meijendel. Dit is geen trouvaille, dit is ruim getest. Dit plan is realiseerbaar, geeft alleen maar voordelen voor Wassenaar en lijkt op termijn ook aantrekkelijk voor Duinrell, en werkt mogelijkerwijs ook probleemoplossend voor de impasse die nu bestaat. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u voor uw inbreng, ik kijk toch de tafel rond, ik zie geen vingers. Dan is het zo gezegd. Dank u voor uw inbreng. Dan kom ik bij de laatste spreker, de heer Borking, Stichting Valkenburg Groen. Ook voor u geldt vijf minuten.

De heer **Borking**: Mijnheer de voorzitter, geachte commissieleden, geachte gedeputeerde, dames en heren, en ook de burgemeester zie ik, geachte burgemeester. Mijn naam is John Borking, ik spreek als voorzitter van de Stichting Valkenburg Groen.
Artikel 3 van de bestuurlijke afspraken stelt dat, indien de gemeenteraden van Katwijk en Wassenaar niet voor 1 maart 2019 akkoord zijn gegaan met deze afspraken, dan alle afspraken vervallen. Om dit rechtsgevolg te voorkomen, wordt nu aan de raad gevraagd voor 1 april a.s. de besluitvorming af te ronden over het volledig aanvaarden van de bestuurlijke afspraken. Let wel, wederom zonder enig recht van amendement. En u kent mijn standpunt over wat dat betekent.
Wethouder Mostert van Katwijk verklaart, ik citeer uit het Leidsch Dagblad 'In de tussentijd gaat hij – wethouder Mostert – niet opnieuw onderhandelen om concessies te doen die de gemeenteraad van Wassenaar milder kunnen stemmen. Wij breken het akkoord niet open, Wassenaar moet nu leveren. Het blijft bij verduidelijken en ophelderen van zaken waar in Wassenaar vragen over zijn of waar onzekerheid over is.' Is dit, vraag ik u, de taal van een bevriende gemeente die zijn buurgemeente respecteert?
Zo dadelijk zal de gedeputeerde het woord voeren. Wat kan de commissie haar voorhouden? De gedeputeerde heeft behalve met Wassenaar, ook te maken met het ruimtelijk beleid van de provincie, haar eigen opvattingen daarover zoals neergelegd in diverse brieven en met de opvattingen van haar baas, de Provinciale Staten. U kunt zich als commissie en als raad ook dan beroepen op de verklaringen in haar brieven. In haar brieven aan de Statencommissie van 13 februari en 20 maart 2018 stelt zij dat zij het ruimtelijk beleid en de provinciale voorwaarden nadrukkelijk zal inbrengen in uw Bestuurlijke Afsprakenoverleg. Zij schreef, ik citeer uit twee brieven, 'In het programma Ruimte is opgenomen dat de provincie streeft naar een zo breed mogelijke groene buffer om een zo passend mogelijke tegenhanger te ontwikkelen van de stedelijke dynamiek rondom'. En uit de andere brief 'Tijdens de procedurevergadering van de Statencommissie Ruimte en Leefomgeving van 7 maart 2018, zijn zorgen geuit dat ik in mijn brief van 13 februari 2018 niet expliciet heb verwezen naar het provinciale beleid. Dat, indien uit de behoefteraming naar voren komt dat er minder woningen in het topmilieu nodig zijn dan de geplande 500, de grond die hiervoor niet bebouwd wordt, toegevoegd wordt aan de groene bufferzone'. Deze passage is echter integraal opgenomen in het door Provinciale Staten vastgestelde programma Ruimte en zal dus als uitgangspunt meegenomen worden in de bovengenoemde gesprekken en uitkeringen.
Daarnaast geldt onverkort de voorwaarde van de Provinciale Staten uit 2018. Een van de voorwaarden is 'er wordt uitsluitend gebouwd van noord naar zuid. De gedeputeerde moet deze voorwaarde doen naleven door de gemeente Katwijk. Het voorstel in de bestuurlijke afspraken in fase 2 van de bouw in het zuiden bij de grens van Wassenaar te gaan bouwen, is in flagrante strijd met deze voorwaarden. Ik kan ook niet anders dan vaststellen dat van het provinciale beleid niets te vinden is in de bestuurlijke afspraken.
Voorts, de geachte gedeputeerde kan en mag zich niet baseren op de verklaring van de wethouder, de heer Wassenaar tijdens de onderhandelingen over de bestuurlijke afspraken. Hij had geen mandaat van uw raad en uw commissie en kon slechts handelen onder voorbehoud van goedkeuring van de raad. Hij had de overeenkomst ook nooit mogen tekenen. Het is namelijk strijdig met artikel 160 van de Gemeentewet. Terecht was uw raad het ook niet met hem eens en hij werd teruggestuurd om opnieuw te onderhandelen. Je kunt je zelfs afvragen of de bestuurlijke afspraken met zo'n wethouder die geen mandaat heeft ook wel rechtsgeldig zijn afgesloten. De gedeputeerde moet een oordeel van Provinciale Staten, haar baas, uitvoeren. De Staten hebben meerdere malen met meerderheid, in onder andere de vergadering van 4 april 2018, zich zeer positief uitgelaten over de harde 1500 meter brede groene buffer.
En ten vierde wil ik de gedeputeerde voorhouden dat de ruimtelijke opzet volgens de indicatiegrens, ook al zo'n vreemde ontwikkeling uit de bestuurlijke afspraken, een planologisch slecht plan is dat slechts gestuurd wordt door de financiële argumenten van het RVB. En het is overigens in strijd met de motie in de Tweede Kamer van mei 2018 waarin het RVB wordt opgeroepen om zich eindelijk eens een keertje maatschappelijk op te stellen in plaats van als een ordinaire projectontwikkelaar.
Leden van de commissie, raadsleden, wethouder, u heeft vaak gezegd, 'Het RVB wil het, ik ga maar op mijn rug liggen', maar laat u niet bang maken. Ik herhaal wat ik in de raadsvergadering van 19 februari jl. heb gezegd, afwijzen van bestuurlijke afspraken verzwakt uw onderhandelingspositie in genendeel. Integendeel, de belangen om u bij de plannen van Valkenburg te betrekken, nemen alleen maar toe en dat blijkt ook uit het uitstel dat u nu gekregen heeft.
Ten slotte doe ik een beroep op uw compassie voor de toekomstige bewoners van Valkenburg en de natuur. En daarbij ook natuurlijk voor al die plannen die er zijn over klimaatbeheersing. Wij, en zij, dus de bewoners van Valkenburg, hebben allen de 1500 meter brede buffer heel hard nodig. Zo niet, dan gaat het slecht met de verstedelijking rond Wassenaar. Dank u wel voor uw aandacht.

De **voorzitter**: Dank u voor uw bijdrage. Dank u zeer. Heb ik de armsignalen van de heer Bakker goed gezien? Hij is ook op de lijst verschenen en nu ook in persoon. Uw tijd gaat ook in, vijf minuten alstublieft.

De heer **Bakker**: Dank u wel voorzitter. Leden van de commissie, mevrouw de gedeputeerde, aanwezigen, ik spreek hier namens de Vereniging Vrienden van Wassenaar. Voor de vertegenwoordigers van de provincie, Wassenaar heeft 23 zeer actieve buurt- en bewonersverenigingen en wij proberen bij gelegenheden als deze de woorden van hen hier in deze zaal te brengen zodat ze niet alle 23 hier hoeven op te treden.
Enkele weken geleden stond ik hier ook en mijn eerste zin luidde: 'Bij de Vereniging Vrienden van Wassenaar bestaat grote bezorgdheid omtrent de op handen zijnde besluitvorming aangaande Valkenburg'. Sindsdien heeft de raad stappen gezet, daar zijn we verheugd over, maar daarmee zijn onze zorgen nog niet weg.
Voorzitter, allereerst nogmaals het besluitvormingsproces. De inwoners van Wassenaar willen dat Wassenaar democratisch bestuurd wordt en dat dit zo blijft, dus wil en moet een raad kunnen discussiëren en inhoudelijk kunnen beslissen over bestuurlijke afspraken. We willen ook dat zorgvuldig wordt omgegaan met eerdere besluiten en afspraken, anders gaat het niet goed in Wassenaar. We hopen daarom van harte dat de commissie hier bijeen wil praten over de inhoudelijke punten en de besluitvorming daarover in de juiste richting wil sturen. Tekenen bij het kruisje over zo'n belangrijk onderwerp kan niet de bedoeling zijn. Laat de democratie haar werk doen.
Een eerste stap is gezet door de raadswerkgroep Valkenburg die op 21 februari jl. een brief stuurde aan de provincie. Die brief is aangekomen want ik heb hem aangetroffen op de website van de provincie. In deze brief meldt de raadswerkgroep dat de raad moeite heeft met de afspraken uit het bestuursakkoord met betrekking tot de bouwgrens, zojuist ook al genoemd, met betrekking tot de locatie van de UMV, het schrappen van de mogelijkheid om het zweefvliegen een plek te geven, en de toekomstige ontwikkeling op het gebied van verkeer als gevolg van de verkeersdrukte die ontstaat na de bebouwing. Voorzitter, wij delen die zorgen en wij hopen van harte zo direct te horen dat die ook door de provincie gedeeld worden en dat die aanleiding zijn tot nader onderzoek en overleg.
Voorzitter, de vrienden vragen daarnaast nadrukkelijke aandacht van de raad en de provincie voor de kwaliteit van de groene zone. Zojuist ook al genoemd. In de bestuurlijke afspraken ontbreekt daarover helaas bijna elk woord. Er wordt alleen gezegd 'het zal worden uitgewerkt', maar dat is onvoldoende. Voor het leefmilieu in deze regio is het van het grootste belang dat er heel zorgvuldig wordt omgegaan met de weinige groene ruimte die hier is, de weinige open groene ruimte. Door de 1500 meter serieus te nemen en ruimte te bieden voor landbouw en natuur kan de openheid van het gebied – duin, horst en weide – behouden blijven.
In haar omgevingsvisie van januari 2019, heel recent, schrijft de provincie over groene zones, zoals duin, horst en weide, letterlijk 'Extra zorgvuldigheid in ruimtelijke ontwikkeling is geboden'. Wij zijn benieuwd wat de provincie daarmee gaat doen. Wij vinden dat in de huidige bestuurlijke afspraken die zorgvuldigheid niet betracht is. We dagen de provincie uit om met deze omgevingsvisie in de hand ervoor te zorgen dat die extra zorgvuldigheid gewaarborgd wordt.
Voorzitter, de Vrienden van Wassenaar bepleiten dat de bestuurlijke afspraken worden aangevuld met harde afspraken en duidelijke kaders voor de inrichting en het gebruik van de groene zone. Inclusief het testveld, zodat iedereen die verdergaat met de uitwerking weet waar hij of zij zich aan heeft te houden. Dat betekent: duidelijke afspraken over de 1500 meter, geen extra verkeer door Wassenaar en behoud van de openheid, geen nieuwe bebouwing en geen hoge hekken in die groene zone.
In het persbericht over de bestuurlijke afspraken van december 2018 zei mevrouw Bom 'Nu kunnen we vaart gaan maken met de woningbouw in het gebied.' Wij begrijpen de urgentie, maar de zorgvuldigheid en de duidelijkheid die Wassenaar bepleit voor de zuidrand van het gebied behoeft de start van de woningbouw zeker niet in de weg te staan. Eerder beloofde provincie en Katwijk immers al in woord en geschrift dat van noord naar zuid gebouwd zal worden. Laat men daar snel van start gaan, dan is er genoeg ruimte om de vragen over het zuidelijke deel zorgvuldig te beantwoorden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw bijdrage. Ik kijk nog even voor de goede orde, ik zie geen vingers. Dan dank ik u voor uw bijdragen en dank ik het lid Mulder voor het uitzetten van de microfoon.
Dan komen we nu toe aan agendapunt 3, het punt waarvoor we vanavond bijeen zijn, zullen we maar zeggen. Voor wat betreft de volgorde en de orde van dienst, stel ik het volgende aan de leden aan tafel voor na mijn korte introductie nu, waarbij ik u uitnodig om aanvankelijk te luisteren en daarna in een vragenronde met de gedeputeerde verder te gaan, zal zo direct eerst de wethouder nog een kleine introductie geven. De voordracht van mevrouw en mijnheer aan mijn linkerkant zal ongeveer vijftien minuten in beslag nemen en daarin zullen zoveel mogelijk antwoorden worden

gegeven op de ingediende vragen door de drie partijen die dat op voorhand gedaan hebben. Als die presentatie gedaan is, stel ik aan de leden voor dat we de leden van die partijen aan de tafel, dat zijn D66, DLW en CDA, als eerste in de gelegenheid stellen om te vragen of hun vragen voldoende beantwoord zijn in de presentatie. Zo niet, dan kunnen zij aanvullend een, twee of drie vragen stellen. Daarna kunnen de andere partijen die geen vragen hebben ingeleverd, maar uiteraard niet voor niets gekomen vanavond, ook nog een, twee of drie vragen stellen. Ik stel me voor dat u zich in mijn voorstel kunt vinden. Ik zie daar geen bezwaar tegen. Dan gaan we langs die kant de orde van agendapunt 3 aanvliegen. Dan geef ik nu, zoals beloofd, eerst het woord aan de wethouder.

Wethouder **Wassenaar**: Dank u wel voorzitter. Het is bekend. Voor de vergadercyclus van februari, commissie en raad, heeft het college een voorstel aangeboden tot vaststelling van de bestuurlijke afspraken. Dat zijn bestuurlijke afspraken rond een aantal discussiepunten die al langere tijd zijn blijven liggen en die verhinderden dat het project Valkenburg zoals wij het kennen, inclusief de ontwikkeling van de groene zone tot vlieghoogte kwam, om het zo maar te zeggen.
Daar is dus onder leiding van de provincie over gesproken en de provincie is daarin haar rol nadrukkelijk gaan spelen omdat men ook daar vindt dat vanuit het algemeen belang, het ruimtelijke-ordeningbelang en het woningbelang, vaart gemaakt moet worden met die ontwikkeling.
Er is lang gesproken in verschillende vergaderingen, het zogenaamde vierpartijenoverleg. Alle belangen zijn gewogen. Er is gekeken naar het algemeen belang, naar de belangen van de individuele partners, er is een beetje gegeven en genomen met de intentie om tot afspraken te komen om dat project verder te helpen. Dat leidde dus tot die bestuurlijke afspraken waarover de discussie is ontstaan.
Tot die afspraken hoort ook een bijlage 5 waarin niet alleen het zoekgebied voor het testveld is aangegeven, maar ook de noordgrens van de groene zone, gelegen op grondgebied van Katwijk overigens, en die noordgrens is ingetekend op een luchtfoto. Ik wil graag van de gelegenheid gebruikmaken om op dat punt een mogelijk misverstand weg te nemen, want uit het maatschappelijk veld hoor ik dat er discussie ontstaat, niet alleen over die noordgrens, maar ook over andere zaken, zoals een rotonde bij de Ruigelaan, de verkeersontsluiting. Dat schijnt voort te komen uit een tekening die gebruikt is voor een nieuwe tekening, dus een tekening op verzoek van de diverse leden van de raadswerkgroep Valkenburg gemaakt, waarin het verschil met de afspraken binnen de IRV is aangegeven. Dus er is een tekening van de IRV voor gemaakt, waarin de grens zoals die op het fotootje van bijlage 5 van de bestuurlijke afspraken is weergegeven, is ingebracht. Maar op die tekening van de IRV staan dus ook zaken die helemaal geen onderdeel uitmaken van de bestuurlijke afspraken. Ik wil dat nog even netjes en duidelijk neerzetten, het gaat in de bestuurlijke afspraken naast de procesafspraken over de groene zone, alleen over die noordgrens die op de foto is weergegeven.
Het college heeft dat voorstel dus aangeboden vanuit de overtuiging dat die afspraken een goede basis zijn, en niet meer dan dat, voor verdere ontwikkelingen en afspraken. En het college is van mening dat het nog steeds zo is dat de belangen van Wassenaar goed zijn geregeld. Er komt een stevige groene zone, en daar is in de commissie van 4 februari jl. ruim over gesproken. Er zijn ook meerdere voordelen voor Wassenaar gescoord op dat gebied. Een stevige groene zone, gedeeltelijk op grondgebied van Katwijk, gegarandeerd niet bouwen tot de gemeentegrens. Daar is al eerder over gesproken, maar dat is nooit erkend en door alle vier de partijen onderschreven. Dat is nu wel gebeurd. We krijgen mogelijkheden om van externe partijen en vanuit de exploitatie een goede bijdrage te krijgen voor de ontwikkeling van die groene zone en we zitten als volwaardig partner aan tafel zodat we onze belangen in meer opzichten daar kunnen gaan behartigen. Dus het college vindt dat nog steeds een goed voorstel en een goede basis.
Daar is in de raad van 19 februari jl. discussie over ontstaan. Dat gaan we nu hier even niet herhalen maar u weet waar dat over gaat. Die noordelijke grens, de plaats van het testveld, noordelijk van de tankgracht, het zweefvliegen en de wens dat Wassenaar daar de eigen hand in houdt en nog wat andere zorgen, onder andere ook over verkeer. Ze kwamen zojuist ook even langs.
Ik heb de opdracht gekregen, als vooruitgeschoven post namens het college, om daar met de vier partijen nog een keer over te spreken. Dat is gebeurd op 22 februari jl. en ja, dat is waar, partijen hebben aangegeven – de reactie van Katwijk gaf dat ook al aan – dat ze niet de bereidheid hebben om die bestuurlijke afspraken open te breken. Juist ook omdat dat andere partijen ook weer aanleiding geeft om punten die zij ook nog willen invullen ook nog weer op tafel te brengen. Juist deze bestuurlijke afspraken bieden de kans, naar de mening van de partijen, om verder te komen. En daarom zouden ze ook afgedekt moeten worden door een raadsbesluit.
Niet herzien dus, ook die bijlage 5 niet, waar die grens indicatief is ingetekend. En ja, men is wel bereid tot een sideletter. Daar zou dus een verklaring van partijen in moeten komen, hoe dan met die belangen van individuele gemeenten en andere partijen zou moeten worden omgegaan om dat waar mogelijk te optimaliseren. Ik geef het maar even met eigen woorden aan want we kennen die sideletter nog niet.

Daarnaast heeft de provincie aangeboden om ook het provinciaal beleid op die groene zone waarover discussie is ontstaan, met name rond die 1500 meter, nog eens te duiden en zowel de gedeputeerde, vanuit bestuurlijk opzicht als ambtelijk, door de beleidsadviseur Ruimte, de senior strategisch beleidsadviseur Ruimte, Albert Koffeman, zal daar een toelichting op worden gegeven. Voorzitter, ik denk dat ik de aanloop van onze discussie tot op heden kort heb kunnen aangeven en dit is mijn laatste woord op dit punt, wat dat betreft.

De **voorzitter**: Dank u zeer voor uw toelichting en voor uw recall van wat we de afgelopen weken als raadswerkgroep, waar ik toevallig lid van ben maar dat terzijde, met u hebben meegemaakt en beleefd. U verwijst naar bijlage 5. Ik laat dat voor de leden die expert zijn even zien. Het is dat prentje, achterop de bestuurlijke afspraken. De experts op de publieke tribune kunnen het waarschijnlijk uit hun hoofd tekenen.
Dat gezegd hebbende, hebben we de eerste twee stapjes gezet van de volgorde die we net afgesproken hebben en dan geef ik nu graag het woord aan u beiden of aan u, hoe u het wilt. U mag het zeggen. U heeft de ICT bij de hand zie ik en u bent aan de beurt. Het woord is aan u.

Mevrouw **Bom**: Hartelijk dank. Dank ook voor de gelegenheid die u mij biedt om hier vanavond aanwezig te zijn. Ik moest constateren toen ik hier vanavond binnenliep, dat ik hier nog nooit geweest was, wat een gebrek aan mijn opvoeding was. Prachtig, u zetelt met elkaar in een prachtig gebouw, dus dank voor de gelegenheid die u mij biedt om daar even van mee te genieten vanavond. Bedankt voor de gelegenheid die u biedt om iets te vertellen over een onderwerp dat ook u de laatste weken bezighoudt en – maar het is een onderwerp dat denk ik al jaren speelt, ook in de gemeenteraad van Wassenaar – dat aan de orde te stellen en onze inzichten of onze zienswijzen daarop met u te delen hoe wij gekomen zijn tot de afspraken die we met elkaar hebben gemaakt. Veel waardering ook voor de insprekers vanavond. Dank, want dan kon ik dat ook mooi gelijk aanhoren. In de presentatie die we hebben voorbereid zullen we daar, samen met de vragen die door een aantal van uw raadsfracties worden gesteld, niet een-op-een op ingaan, maar we proberen wel per thema al die vragen zo goed mogelijk mee te nemen. Aan u het oordeel aan het einde of we dan nog iets vergeten zijn.
Veel waardering ook van de kant van de provincie voor het college van burgemeester en wethouders van deze mooie gemeente en de inzet die zij hebben gepleegd in dit proces, zeker ook de wethouder die op een constructieve, maar ook zeer kritische wijze heeft deelgenomen aan de onderhandelingen.
Ik wil een aantal thema's met u doornemen. Een daarvan is het doorlopen proces, dan de verkeersontsluiting, de groene zone en hoe die ook in het provinciaal beleid geduid wordt en dan kom ik op de bevoegdheden en autonomie van de gemeente en de eventuele sideletter. Dus het is best een aantal onderwerpen en ik zal proberen dat kwartier aan te houden.
Allereerst het doorlopen proces. Er zijn vragen gesteld door u over hoe die bestuurlijke afspraken nu tot stand zijn gekomen. Ik heb gezien en gelezen dat woorden als 'achterkamertjescultuur' en 'democratische processen' in de mond zijn genomen. En dat we die buitenspel zouden hebben gezet. Daar is op geen enkele wijze sprake van geweest, dat werp ik ook verre van me. Maar als je met vier partijen in onderhandeling bent, doe je dat niet met vier partijen maal de leden van de raad of leden van de commissie van de gemeenten, het Rijksvastgoedbedrijf en een hele Provinciale Staten daarbij. Dan ga je met een aantal vooruitgeschoven posten verkennen waar de mogelijkheden zitten.
Wat was nu de aanleiding voor de provincie om dat te doen, om daar ook een stukje regie in te pakken? Ik ben nu bijna vier jaar gedeputeerde en ik ben bijna in een van de eerste maanden van mijn ambtstermijn aangesloten bij een overleg rond de projectlocatie Valkenburg. Daar had toen net de prins, aan wie een van de insprekers ook al refereerde, al een rondje gelopen, over Unmanned Valley. Ik zag daar een gemeente die samen met het Rijksvastgoedbedrijf daar woningen wilde gaan neerzetten maar alsmaar niet tot het maken van een plan, bestemmingsplan of afspraken over allerlei onderwerpen kwam.
Toen kwam ook dat Unmanned Valley er nog een keertje tussendoor. U weet misschien dat ik behalve portefeuillehouder Ruimtelijke Ordening en Wonen ook nog gedeputeerde ben voor het prachtige onderwerp Economie en Innovatie. En als zich dan een kans voordoet, in dit geval Unmanned Valley, vind ik dat je als provincie die al heel veel mooie topsectoren heeft, economische kansen in ieder geval moet onderzoeken en bekijken of je die een plekje moet geven in je provincie.
Dat hebben we met elkaar gedaan en daardoor schoof er nog meer vertraging in, ook in het woningbouwproces. Die bleef maar naar achteren schuiven terwijl ook velen van u vanavond al genoemd hebben dat woningbouw ook wel een issue is in deze provincie. Woningnood is hoog, de druk op de woningmarkt is groot. We hebben afspraken met elkaar gemaakt. Dit is een van de grotere locaties in de provincie waar fors woningen worden toegevoegd. 5000, een duidelijk statement

ook van Provinciale Staten, niet meer en niet minder in een bepaald segment en de bestemmingsplannen die opgesteld moeten worden bleven maar naar achteren schuiven.
Dat is een van de redenen geweest, naast natuurlijk de zorg om de groene zone, die in de Staten ook altijd nadrukkelijk naar voren wordt gebracht en de economische potentie van een Unmanned Valley, om met elkaar te zeggen: 'Het wordt de hoogste tijd dat we een paar uitgangspunten hebben zodat de gemeente Katwijk samen met het RVB kan gaan werken aan in ieder geval de eerste onderdelen van een woningbouwprogramma'. Dat bestemmingsplan moet eind dit jaar klaar zijn anders gaan we het niet redden in 2020 de eerste paal te slaan.
Dus vandaar de urgentie die bij mij wel gevoeld werd, in het Provinciehuis, om hieraan mee te werken en met partijen het gesprek te voeren en daar een slag in te gaan maken. Dat is op zich geen ongebruikelijke aanpak, denk ik, om met vooruitgeschoven vertegenwoordigers te praten.
Het is ook altijd de bedoeling geweest, en dat heeft u ook kunnen merken, dat uiteindelijk de gemeenteraden en Provinciale Staten het laatste woord hebben. U gaat tenslotte over uw eigen grondgebied. En dat hebben we ook zeker niet in willen perken, maar we wilden wel met een voorstel komen om aan u, gemeenteraden, voor te leggen.
Ik ben zelf en de provincie ook, want ook de Staten hebben dit voorstel al gekregen, trots op het resultaat. Ik ben blij dat alle partijen zich maximaal hebben ingespannen en zich gestretcht hebben tot het uiterste om te kijken of we en voor die woningbouw de goede stappen konden maken, voor die groene zone duidelijke afspraken kunnen maken en voor een aantal andere thema's. Hebben we dan alle thema's al vastgelegd in die bestuurlijke afspraken? Nee, de wethouder refereerde daar net ook al aan en in de vragen ben ik het ook tegengekomen, de verkeersontsluiting. Ik deel de zorg die daarover wordt uitgesproken. De plaatjes die we hebben gezien met de verkeersontsluiting zijn ook voor de provincie nog geen uitgemaakte zaak. Daarom is er ook nu nog niets over opgenomen in de bestuurlijke afspraken, maar wij zijn als provincie er altijd van uitgegaan dat de nieuwe woonwijk alleen via de twee nieuwe aantakkingen van de RijnlandRoute, de Ingenieur G. Tjalmaweg ontsloten zou worden en dat de 1e Mientlaan afgesloten zou worden en dat er geen ontsluiting van de nieuwe woonwijk zou zijn via de N441. En zo stond het ook in het masterplan, zoals velen van u denk ik nog wel zullen weten, van de gemeente Katwijk en het Rijksvastgoedbedrijf. Wij waren ook verrast en bezorgd toen in de IRV het idee van de ontsluiting via de Katwijkseweg was opgenomen. Dat geeft namelijk ook direct… Dat beïnvloedt een aantal zaken. Het sluipverkeer, dat is een van onze zorgen. Stikstofdepositie op de duinen is een andere zorg. En ook de gevolgen voor de provinciale weg op zich. Dus daar moet ook nog over gesproken worden, maar u heeft kunnen constateren, we hebben er ook nog niets over vastgelegd. Heel wat zaken zullen nog aan de orde worden gesteld in de komende maanden en misschien zelfs wel jaren waar we nog andere afspraken over moeten maken, maar die kunnen pas worden gemaakt nadat we met elkaar van start konden en afspraken hadden gemaakt over Unmanned Valley, de ontwikkeling daarvan, zodat je een beginpunt hebt om de vervolgafspraken te gaan maken. Dat even ten aanzien van de verkeersontsluiting en het afgelopen proces.
Dan gaan we nu even in op de kaarten en het ruimtelijk beleid van de provincie. Dan geef ik even het woord aan de heer Koffeman.

De heer **Koffeman**: Ik zal u even aan de hand van een aantal plaatjes meenemen in het provinciaal omgevingsbeleid voor met name de groene zone. In de periode grofweg tot juli 2014, ik noem het maar even de tijden van de provinciale structuurvisie, hadden we nog rode contouren als provincie. Die kunt u hier op het plaatje zien. De contour zelf is niet zo heel goed te zien, maar grofweg gezegd, mocht in het gebied dat hier groen gemaakt is op basis van de rode contouren niet gebouwd worden.
In juli 2014 is de visie Ruimte en Mobiliteit vastgesteld, daarin zijn ook contouren komen te vervallen, maar er zijn in de verordening Ruimte, inmiddels Omgevingsverordening, wel beschermingscategorieën ruimtelijke kwaliteit overgenomen. En als u de kaartjes vergelijkt, kunt u zien dat de begrenzing identiek is. Die is overgenomen van de vroegere contour. Hier is ook de gemeentegrens van Wassenaar ingetekend. Hopelijk is dat te zien en te volgen. En dan kunt u dus zien dat op basis van dit deel van het provinciaal ruimtelijk beleid, in theorie, het mogelijk is om op het voormalig vliegkamp Valkenburg te bouwen tot waar het groen begint op dit kaartje, dus zelfs nog op het grondgebied van Wassenaar.
Daar moet ik bij zeggen dat we als provincie ook nog een zogenaamde 3 hectarekaart hebben waarop de locaties staan, buiten bestaand stads- en dorpsgebied, groter dan 3 hectare. Daar staat uiteraard vliegkamp Valkenburg ook op. Die staat daar alleen op voor de gemeente Katwijk, dus op basis daarvan zou er in Wassenaar op dit moment niet gebouwd kunnen worden.
Die 3 hectarekaart gaat overigens over locaties die de komende tien jaar gebouwd zullen worden, dat zou hier, zelfs als ze dat zouden willen, al verder weg zijn, maar dat is dus op basis van provinciaal ruimtelijk beleid op dit moment niet mogelijk. Maar wel tot de gemeentegrens.
Als we dan kijken wat er verder nog in het provinciaal ruimtelijke beleid is vastgelegd, dan staat in het programma Ruimte het volgende waar net ook al het nodige over is gezegd, eigenlijk wordt er

gezegd: 'De provincie streeft naar een zo breed mogelijke groene buffer om zo een passende tegenhanger te ontwikkelen van de stedelijke dynamiek rondom'. Mocht daar nog onduidelijkheid over zijn, nergens in provinciaal ruimtelijk beleid en dus in besluitvorming van Provinciale Staten is ooit een breedte van 1500 meter vastgelegd.
Dan ga ik nog even verder naar aanleiding van wat hier staat. Hier staat namelijk ook meteen iets over het tweede bronpunt. Daar wordt terecht geconstateerd, dat werd gezegd, in het noorden beginnen met bouwen. U ziet hier staan: 'Er wordt daarbij uitgegaan van een vraaggerichte bronpuntbenadering die start ten noorden van de korte landingsbaan'. In de bestuurlijke afspraken staat ook dat er eerst een bestemmingsplan zal worden gemaakt voor de startlocatie aan de noordkant. Dat zal zijn ten noorden van de voormalige korte landingsbaan, voor, naar ik meen dat in de bestuurlijke afspraken staat, de eerste 1000 tot 1500 woningen. Pas daarna kan met een vraaggerichte bronbenadering verder gebouwd worden. Daarmee is een tweede bronpunt, nadat daar gestart is, in principe mogelijk. We hebben in de bestuurlijke afspraken wel opgenomen dat dat moet voldoen aan het op dat moment geldende provinciale omgevingsbeleid, want zoals u hier ziet, staat in het programma Ruimte ook dat ernaar gestreefd wordt het bestaande open groene karakter van de zuidzijde van de locatie zo lang mogelijk te respecteren. U mag er dus van uitgaan dat, zolang dit door Provinciale Staten vastgesteld beleid is, de provincie bij een tweede bronpunt daar ook nadrukkelijk op zal letten. Ik kan me bijvoorbeeld voorstellen dat het een groot verschil is of er gebouwd wordt ten noorden van het bunkerbos, of wat meer richting het westelijke deel van de locatie. Dat is dus wat in het programma Ruimte is vastgelegd. Dit zijn de precieze teksten, niet alle teksten, want dan werd het een beetje veel.
Er is ook gevraagd waarom de voorgestelde bebouwingsgrens van de IRV niet is gehanteerd in de bestuurlijke afspraken. De grens in de IRV, zoals u waarschijnlijk weet, was volledig ingegeven door de breedte en de lengte van het testveld Unmanned Valley, 1000 bij 500 meter. In de bestuurlijke afspraken is meer uitgegaan van de bestaande landschappelijke grenzen zoals de Wortmannwal. Voor de provincie is dat, als je kijkt naar het programma Ruimte, logisch omdat daarmee aangesloten wordt bij het door Provinciale Staten vastgelegde beleid dat inzet is om aan te sluiten bij de bestaande landschappelijke karakteristiek.
Uit een aantal vragen blijkt ook dat er zorgen zijn of het mogelijke testveld van Unmanned Valley van maximaal 500 bij 500 meter wel past binnen het groene karakter van de groene zone. Dat is ook nadrukkelijk onderwerp van gesprek geweest, mede daarom is in de bestuurlijke afspraken ook opgenomen dat het mogelijke testveld – want het is natuurlijk nog niet zeker of het er komt – een groen karakter moet krijgen, passend binnen het landschappelijke karakter van de groene zone. Dat past ook meer bij deze uitgangspunten van Provinciale Staten. En het lijkt logisch dat een testveld van maximaal 500 bij 500 meter makkelijker binnen dat landschappelijke karakter te realiseren is dan een testveld van 500 bij 1000 meter met een start- en landingsbaan. Ook een start- en landingsbaan kun je natuurlijk een groen karakter geven, dat hoeft niet per se geasfalteerd te zijn, om het zo te zeggen. Maar met dat veld van 500 bij 500 of maximaal 500 bij 500 is het makkelijker om dat meer in het groene, ik zou bijna zeggen, als grasveld, te realiseren.
Uiteraard is het natuurlijk zo dat de gemeente op wiens grondgebied zo'n testveld komt, bepaalt welke voorwaarden daaraan gesteld worden. En op het moment dat het testveld op grondgebied van twee gemeenten komt, zal dat dus in beide bestemmingsplannen, tegen die tijd waarschijnlijk omgevingsplannen, geregeld moeten worden en zullen er randvoorwaarden voor geregeld moeten zijn.
Ik ben al ingegaan op het tweede bronpunt. Dan iets wat vandaag natuurlijk ook weer aan de orde kwam, het zweefvliegen. Daar waren ook vragen over. Ten eerste is het misschien belangrijk om te melden dat er nog steeds een vigerende luchthavenregeling is van de provincie op basis waarvan zweefvliegen op het gehele voormalig vliegkamp Valkenburg mogelijk is en dus ook op Wassenaars grondgebied. Daar wordt op dit moment geen gebruik van gemaakt. Er zijn in het verleden ook briefwisselingen over geweest, dat de grondeigenaar inderdaad dat niet toestaat, maar de provincie heeft een luchthavenregeling op basis waarvan het wel zou kunnen. Dat is de feitelijke situatie.
Ten tweede is in de bestuurlijke afspraken niet afgesproken de zweefvliegers definitief uit te sluiten. Zoals er staat, is geconstateerd dat er conform de inhoud van de bestuurlijke afspraken geen ruimte zal zijn in het masterplangebied voor zweefvliegen. Daarbij is het misschien goed om te melden dat met het masterplangebied het gebied bedoeld wordt dat onderdeel was van het masterplan Valkenburg, 2014 zeg ik uit mijn hoofd, dat vastgesteld is door de gemeente Katwijk. Dat gaat dus alleen over het grondgebied van Katwijk. U moet dit dus lezen alsof het over het grondgebied van Katwijk gaat en niet over Wassenaars grondgebied en de groene zone in die zin. Dat even als technische duiding.
Dan zijn er nog vragen gesteld over drones. Volgens mij is het belangrijk om duidelijk te zijn; er is bij Unmanned Valley geen militair belang. Unmanned Valley is bedoeld voor bedrijven die zich toeleggen op commerciële toepassingen. Ook de Stichting Unmanned Valley die is opgericht, heeft dergelijke zaken in de statuten staan. Het is natuurlijk niet uit te sluiten dat die commerciële bedrijven ook een opdracht zouden kunnen krijgen van Defensie. Er is nu al een tijdelijke luchthaven-

regeling van de provincie voor het testen van drones op het voormalig vliegveld Valkenburg en als we die even als referentiekader nemen voor de vragen die betrekking hebben op het testen met drones, kun je zeggen dat daar geen onderscheid gemaakt wordt tussen gevleugelde en rotordrones. Daar waren ook vragen over. Er is namelijk een enorme diversiteit aan drones, zowel in vorm, als grootte en techniek en die ontwikkelen zich zo snel, ook voor de aandrijving en de vorm en hoe lang ze in de lucht kunnen blijven, dat nu al die verschillen tussen gevleugeld en rotor kleiner worden. In de tijdelijke luchthavenregeling is wel vastgelegd dat een beperkt aantal vluchten niet elektrisch mag plaatsvinden.
Er waren ook vragen over vliegen met drones beyond visual line of sight. En een corridor naar zee. Op dit moment is dat nog niet toegestaan, een corridor naar zee dus ook niet. Dat mag gewoon niet van de wet. Nu moet ik er wel bij zeggen dat die wetgeving heel snel veranderde de afgelopen jaren, maar voor een corridor naar zee zal ook nog het nodige in kaart moeten worden gebracht, ook bij de provincie waar het gaat over Natura 2000-gebieden, de duinen natuurlijk, zoals verstoring van flora en fauna en depositie van stikstof. Daar zal dus echt het nodige nog moeten worden uitgezocht en daar zijn ook vergunningen van de provincie oor nodig. Het is dus nog geen gelopen race.

Mevrouw **Bom**: Dan ga ik weer even door. Er zijn ook vragen gesteld of de provincie zelf ook belang hecht aan de groene zone. Laat dat helder zijn: heel veel. Dat is ook altijd een van de uitgangspunten geweest van onze Staten. Dat is ook echt het punt dat altijd weer aan de orde komt. We zien daarom die bestuurlijke afspraken die nu voorliggen ook als een belangrijke impuls om de kwaliteit van die groene zone nu echt aan te gaan pakken, te verbeteren en ermee te starten. Er wordt nu al jaren over die groene zone gepraat en we kunnen volgens ons nu echt aan de slag, onder leiding van Wassenaar. Het is echt onze grootste wens dat Wassenaar zelf de regie daarop gaat pakken met partijen als Rijksvastgoedbedrijf maar ook met Dunea, Staatsbosbeheer, wij als provincie, het hoogheemraadschap van Rijnland en Katwijk zelf om met elkaar dat gesprek aan te gaan om de regie op te pakken. Ook vier van de genoemde partijen hebben geld daarvoor beschikbaar gesteld dus er kan ook geïnvesteerd worden in die groene zone. En dat alles, het is een herhaling, het liefst onder regie van Wassenaar zelf.
Dan wat betreft de bevoegdheden en autonomie van de gemeente Wassenaar, ook daar zijn vragen over gesteld. Natuurlijk, ik heb het ook al eerder aangegeven, gaat de gemeenteraad van Wassenaar zelf over de bestemming van gronden binnen haar gemeente. Dat staat wat mij betreft ook buiten kijf en daar wordt ook niet aan getornd. De samenwerkingsafspraken die voorliggen, betekenen ook niet dat Wassenaar de regie kwijtraakt, integendeel, naar mijn oordeel en naar het oordeel van de provincie en de andere partijen biedt het juist kansen om die realisatie en het beheer van de groene zone veel krachtiger te maken.
Er waren ook vragen over of we als provincie ons ruimtelijke instrumentarium hiervoor zouden gaan inzetten. Dat kan altijd, maar dat is wat mij betreft helemaal niet aan de orde. Wat mij betreft, kan de gemeente Wassenaar met deze afspraken prima zelf samen met genoemde partijen aan de slag. Ik constateer ook dat de gemeente Wassenaar op verschillende terreinen ook wel haar belangen daarvoor heeft benoemd en ook heeft bepleit en soms gaan die belangen ook verder dan het eigen grondgebied. Dat kan ook denk ik in een goede samenwerking, dat je daar met elkaar afspraken over maakt. Maar soms gaan ze ook over bestemming van gronden van anderen en soms over eigen gronden waar je dan geen eigenaar van bent. Dus je moet altijd met anderen samenwerken om uiteindelijk daar dan de goede invulling aan te geven.
Ik heb ook begrepen dat op de balans in de begroting van Wassenaar geen additionele middelen beschikbaar zijn. Dus ook dat maakt dat het goed is om met partijen die ik al eerder noemde, die geld daarvoor over hebben, en forse bedragen beschikbaar hebben gesteld, met elkaar te gaan werken aan die groene zoneontwikkeling.
Ook het RVB is bereid te investeren in die groene zone en zij hebben daar meer dan 60 ha. Dus ik kan me voorstellen dat het ook goed is om met hen zo snel als mogelijk verder het gesprek te voeren 'hoe gaan we dat dan doen?'. Ook de subsidie van de provincie is beschikbaar voor de realisatie van de ecologische verbindingszone.
En nogmaals, ik denk dat het erg jammer zou zijn, echt een gemiste kans, als Wassenaar niet mee zou doen, want de wethouder gaf het ook al aan, maar ik kan het ook alleen maar onderschrijven. We hebben met partijen gezegd: 'We moeten door'. Er zijn verschillende belangen hierbij in het geding en wij moeten met elkaar van de kant af, de woningbouw moet beginnen, de bestemmingsplannen moeten gemaakt worden, we moeten die afspraken gaan maken over de invulling van de groene zone. En ook al heb je misschien als gemeente, relatief ten opzichte van de andere grote belangen, een kleiner belang, juist zonder dat kleine belang kan de rest ook niet verder. En we denken dat Wassenaar zelf de regie op zich zou moeten nemen van die groene zone. Kan Wassenaar dat niet of wordt de gemeente daar niet toe in de gelegenheid gesteld, dan gaan de drie andere partijen wel door met de afspraken die er zijn gemaakt. Omdat de belangen daarvoor gewoon te groot zijn.

Dan kom ik bijna tot een afronding. Er is nog gesproken over het eventueel opstellen van een sideletter als partijen niet bereid zijn om de gemaakte afspraken open te breken en ik kan u verzekeren, nadat je daar met elkaar weken over hebt vergaderd en partijen zich maximaal gestrekt hebben, dat dat echt een onmogelijke eis is om van ze te vragen. Maar we hebben wel gezegd: 'We kunnen misschien wel een aantal van die punten, ook die die u vanavond hebt genoemd, nader duiden in een sideletter en in procesvoorstellen 'welke stappen komen hierna en hoe kun je dan met elkaar daarin verankeren welke punten daarin terug moeten komen?' Mijn beeld is wel dat zowel Gedeputeerde Staten in de provincie als B&W van Katwijk als ook het RVB best bereid zijn om daarover na te denken maar niet meer de gemaakte afspraken terug willen draaien want dan gaat alles weer draaien en dan ben ik gewoon een jaar achterop. Dat kan niet, gezien de grote belangen die hier spelen. Dus wat mij betreft, kunnen we echt nog wel kijken welke afspraken we nog in die sideletter vastleggen die ook u tegemoetkomen.
De verkeersontsluiting is al genoemd en daar moet zeker nog over gesproken worden. En er is nog een aantal zaken dat bij de uitwerking van de bestemmingsplannen ongetwijfeld ook weer terug zal komen in uw raad, waar u dan ook uw zeggenschap weer over heeft.
Voorzitter, dat in vogelvlucht in reactie op insprekers en gestelde vragen door verschillende partijen en een stukje toelichting op het proces zoals we dat de afgelopen weken hebben gelopen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u zeer voor uw toelichting, evenals de heer Koffeman. U bent in staat geweest om een aantal jaren in twintig minuten te proppen en dat is op zich heel knap want het zit bij alle leden hier aan tafel, en zoals u weet ook in de zaal, ook in het hoofd. Het blijft natuurlijk dat de insprekers en de wethouder en u en de leden hier er waarschijnlijk nog door een andere bril naar kijken, maar ik denk dat uw toelichting alleszins geholpen heeft om misschien het brillenglas iets op te poetsen.
Desalniettemin, de bril is aangeleverd door D66, DLW en CDA in eerste aanleg en conform mijn afspraakje vooraf, wil ik eerst die partijen de gelegenheid geven en vragen of zij vinden dat hun vragen voldoende beantwoord zijn of dat er behoefte is daar naar u toe nog op te reflecteren met een enkele aanvullende vraag.
Wat beweert de VVD met voet, arm- en beensignalen?

De **voorzitter**: Ja, ja, u krijgt allemaal een beurt maar er zijn er maar drie die vragen ingediend hebben, dus die krijgen eerst een beurt. Daarna krijgt de rest een beurt en wie zeurt krijgt zeker een beurt, zoals we vroeger bij de marine altijd zeiden, maar dit terzijde.
Het toeval wil dat D66 als eerste de vragen heeft ingediend en ik wil langs die lijn, zoals ze ook in de agenda gevoegd zijn, eerst D66, dan DLW en dan CDA het woord geven. Wat zegt u?

(Er wordt een opmerking gemaakt zonder gebruik van de microfoon)

De **voorzitter**: Nee, maar we doen het maar gewoon even zoals ik bedenk. In het begin was u zeer meegaand en u komt langzaam op stoom dus dat spreekt mij aan. Gaat u vooral niet door met sukkelen, maar volop erin. Goed, om een lang verhaal kort te maken, mevrouw Gout van D66. Zijn de vragen van uw partij voldoende beantwoord of heeft u aanvullende vragen? Het woord is aan u.

Mevrouw **Gout**: Voorzitter, dank u wel. Laat ik beginnen met de gedeputeerde en mijnheer Koffeman hartelijk te danken voor hun aanwezigheid hier en hun zeer uitgebreide en precieze beantwoording van onze vragen. Toch is mijn vraag niet helemaal beantwoord.
Ik begin even met de IRV. En eigenlijk ook met de introductie van de gedeputeerde. Die begint met het proces en regie pakken en vaart maken, eigenlijk zegt zij 'we moeten nu uit de startblokken'. Eindelijk. Dan blijft mijn vraag: Waarom als er al overeenstemming was over de IRV is daarvan afgeweken? Hoe onhandig is dat? Als je vaart wilt maken, en partijen hebben uiteindelijk na heel veel wikken en wegen iets op de kaart getekend, waarom wijk je daarvan af – dat vraag ik me dan af – als regievoerend procesleider die vaart wil maken? Dat is voor mij nog steeds een vraag.
En wat betreft het antwoord dat het van bestaande grenzen uitgaat en landschappelijk, dan denk ik 'dat zal wel, dat was natuurlijk altijd al zo, maar daarvoor, in dat totale plaatje is toch vanuit IRV gehandeld'. Dat is 1.
2. Is meer een bevestigingsvraag. De provincie zegt: 'Die verkeersontsluiting is nog zeker geen uitgemaakte zaak'. Ik hoor daar graag wat meer precisering over, wat betekent dat, dat het nog geen uitgemaakte zaak is?
En ten slotte van de punten van noord naar zuid. Begrijp ik goed dat nu toch wordt gezegd: 'We beginnen in noord'? Dat zijn mijn drie vragen, dank u wel.

De **voorzitter**: Helder. Drie verhelderende vragen, ik denk dat we ze het beste per vraagsteller afwikkelen. Zullen we het zo doen dat we het per vraagsteller doen, dan kunt u zich op een set concentreren? Dan eerst de beantwoording van deze set.

Mevrouw **Bom**: Uw eerste vraag is 'waarom de regie nemen want er liggen toch afspraken in de IRV?' U heeft zelf denk ik ook in uw raad vastgesteld, op basis van die IRV-afspraken die natuurlijk ook weer input zijn geweest, inhoudelijk, voor de afspraken die nu voorliggen dat op basis van de IRV wel in gesprek moest worden gegaan met het Rijksvastgoedbedrijf en de provincie Zuid-Holland. En dat is dus gebeurd, op basis van de IRV is met elkaar gesproken. Maar die waren dus niet van dien aard, want het RVB heeft natuurlijk ook grote belangen in dit gebied en de provincie ook, dat die afspraken een-op-een konden worden omarmd ook door een partij als het Rijksvastgoedbedrijf. Een van de belangrijke punten was, als wij met elkaar een economie willen stimuleren door middel van een Unmanned Valley waarvan we niet weten of dat uiteindelijk iets is dat zal beklijven in de provincie, laten we daar ook duidelijk over zijn, geven we het een aantal jaren een kans om te kijken of het een sector van betekenis is, wetend dat we een grote lucht- en ruimtevaartafdeling hebben bij de TU met wereldwijde bekendheid die er belang bij heeft en dat we het een kans willen geven. Dat betekent een aderlating in de hele planontwikkeling voor bijvoorbeeld het RVB. Dus de plannen in de IRV waarover beide gemeenteraden hebben gezegd: 'hier kunnen we elkaar grosso modo in vinden', zijn getoetst, en moesten ook worden getoetst bij andere partijen. Die zouden niet op de manier als dat toen is vastgelegd of ingestoken kunnen rekenen op instemming van RVB onder andere. En dat is uiteindelijk wel de partij die hier een grondpositie heeft. Dus vandaar dat we hebben gezegd: 'Dan kunnen we nog heel lang heen en weer gaan pingpongen', maar dat was voor mij een reden om te zeggen: 'Zo komen we er niet uit, zo gaat de gemeente nooit beginnen aan het ontwikkelen van het bestemmingsplan dus er moet heldere wijn geschonken worden'. Vandaar dat wij ons ertegenaan zijn gaan bemoeien, zeg ik dan maar.
We waren al onderdeel van het hele proces, maar meer in de toezichthoudende rol en we hebben hier een stukje extra regie in gepakt omdat ik vind, de woningbouw heb ik denk ik al eerdergenoemd, dat er gewoon een heel lange historie op zit en er moeten uiteindelijk wel stappen worden gezet om het te gaan invullen. Dat was voor ons de reden om het te gaan doen, waarbij de IRV nogmaals, wel de basis is geweest voor de afspraken, maar niet een-op-een is overgenomen.
De weg is geen uitgemaakte zaak, dat is geen onderdeel van deze planvorming maar wel onderdeel straks van de uit te werken bestemmingsplannen. En het is ook een belangrijke voor de provincie waar we natuurlijk niet voor niets heel veel geld stoppen in de RijnlandRoute en afspraken hebben gemaakt dat dat de ontsluiting van de woonwijk moet zijn. Als daar andere ideeën over bestaan, kan dat altijd, maar daar moet je dan met elkaar over in gesprek. Dus dat is onderwerp van nadere gesprekken met verschillende partijen en daar komen we denk ik ook gewoon weer op terug met waar dat dan toe leidt. Maar dit is wel ons uitgangspunt, dat het zal worden ontsloten via de RijnlandRoute. En als je dat op een andere manier doet, brengt dat heel andere problemen met zich mee.
Dan de laatste vraag, beginnen in noord. Ja, met de aanwijzingen die we hebben gegeven hoe noord geduid moet worden, ten noorden van die baan die er eerder lag. Ja, daar beginnen we ook en dat was ook de afspraak die we eerder hebben gemaakt met Katwijk. We gaan niet nu al een plan voor het geheel maken, we beginnen met een deel omdat als je moet wachten tot je het totale plan klaar hebt, je misschien nog tien jaar moet wachten voordat de eerste spade de grond in kan. Dus hebben we het opgeknipt in wat overzichtelijker delen waardoor je het bestemmingsplan voor dat deel eerst kunt gaan maken. Dat is inderdaad noord, zoals ook eerder was afgesproken.

De **voorzitter**: Dank u voor de beantwoording. Dan kom ik bij de partij Democratisch Liberalen Wassenaar. Zou de heer Paulides zijn lange lijst van vragen willen reduceren tot ook een, twee, drie? En gezien de toelichting die hij gehoord heeft, denk ik dat hem dat vast gaat lukken.

De heer **Paulides**: Ik ga de vragen sowieso niet herhalen. Ik denk dat ze duidelijk zijn. Ik krijg er niet allemaal antwoord op, eerlijk gezegd. Er wordt gesproken over het totale plan maar in de bestuurlijke afspraken staat veel meer dan Unmanned Valley en alleen bouwen vanaf de noordgrens. Nergens in de notulen zie ik dat er over iets anders is gesproken en ineens komt daar in die bestuurlijke afspraken een heleboel bij. Burgemeester Koen constateert zelfs op enig moment dat aan de bufferbreedte van 1500 meter voldaan is en uiteindelijk zie je dan iets anders. Ik vind het ook een beetje flauw dat er gezegd wordt: 'Ja, het heeft allemaal zoveel tijd gekost' en Wassenaar daar wel de zwartepiet van lijkt te krijgen. De afspraak was wel 'eerst bewegen en dan bouwen' en Unmanned Valley is erbij gekomen. Er wordt nu net gedaan alsof alles heel erg dwarsligt en Wassenaar daar de voornaamste schuld van heeft, maar ik denk dat daar toch een andere oorzaak is.
Wat mij ook verbaasde, was de opmerking 'niet meer en niet minder dan 5000 woningen', want ik hoor steeds in Katwijk dat men uitgaat van maximaal 5000 woningen. Dus dat is wel iets nieuws wat ik hoorde.

De **voorzitter**: Zou u het in een vraag willen gieten?

De heer **Paulides**: Dit is een opmerking die er nu bij kwam, er is altijd gezegd 'maximaal 5000 woningen' en nu wordt gezegd 'niet meer en niet minder dan 5000 woningen', dus ik wilde mijn verbazing daar even over uitspreken.
RVB wordt dan zo'n belangrijke functie toebedeeld, maar feitelijk is het een projectontwikkelaar met geld van ons als belastingbetalers en ik denk dat hun invloed eigenlijk wel een beetje overtrokken wordt. Ik vind de invloed van het RVB veel te groot en onterecht.
Dan de ecologische verbindingszone. Er wordt wel over gesproken dat die blijft, maar de groene buffer is zo klein dat je die ecologische verbindingszone eigenlijk niet eens meer kunt realiseren dus daar wil ik graag nog wat over horen.
Dan het onderscheid tussen vleugel- en rotoraangedreven drones. Dat vind ik ook wel een heel aparte want we hebben laatst, drie dagen geleden of zo, in De Telegraaf het RVB voor het eerst horen vertellen dat zweefvliegen heel gevaarlijk is. Dat verbaast mij want ik zie niet zo veel verschil tussen zweefvliegen en gevleugelde drones. Alleen is het heel grote verschil dat de verliezen in vredestijd met gevleugelde drones veel hoger liggen dan met bemande vliegtuigjes dus waar komt het gevaar dan opeens vandaan? Dat is overigens de eerste keer dat het RVB een reden geeft waarom ze dat zweefvliegen niet wilde hebben.
En ik denk dan, en dan kom ik bij de laatste vraag en dat is misschien wel de allerbelangrijkste, 'waar wordt over 500 bij 500 meter gesproken?' Ik heb ook al de vraag gesteld en het is al eerder gezegd 'waarom geen 800 bij 300?' Dan kun je een heleboel wel realiseren.
Ik dacht dat ik daarmee de meeste vragen wel samengevat heb.
Dank u.

De **voorzitter**: Dank u zeer dat u heeft samengevat in drie vragen, ik herken ecologie, het type drones en de lengte van de grasbaan, zogezegd. Aan u het woord.

Mevrouw **Bom**: Dank u wel. Ja, u sprak al over welke onderwerpen besproken zijn, of 'ik zie niet alle onderwerpen terug', of meer onderwerpen dan waar nu over wordt gesproken. Kijk, er zijn vele onderwerpen aan de orde geweest. Een aantal heeft geleid tot bestuurlijke afspraken. De stukken die voorlagen op 28 november jl. zijn dezelfde als die naar de gemeenteraden zijn gestuurd. Wij hebben toen ook nog gesproken over een aantal redactionele wijzigingen, die zie je dan terug in de notulen maar dat maakt niet dat er over de dingen die u noemt… We hebben meerdere gesprekken gehad met de vertegenwoordigers van de verschillende partijen en er zijn heel veel onderwerpen aan de orde gekomen. Dat is op een gegeven moment in stukken neergelegd en dan praat je met elkaar daar waar je nog geen overeenstemming over hebt.
Zijn de stukken tussentijds nog gewijzigd? Nee, dat is niet gebeurd. Misschien op een komma of een punt, maar we zijn vrij snel na een aantal eerste goede gesprekken tot stukken gekomen die wij ook gewoon een-op-een naar de gemeenteraden hebben toegestuurd.
Zwartepieten naar een gemeente of een partij heb ik niet willen doen, dus als u dat toch in mijn woorden heeft beluisterd, mijn excuses daarvoor. Het gaat hier niet over een schuldvraag, het gaat hier over belang en verantwoordelijkheden die je pakt, in mijn geval als provincie, voor een zaak die bovenlokaal of regionaal speelt. En mijn verantwoordelijkheid is om te zorgen dat er bepaalde zaken stappen verder worden gebracht. Dus nogmaals, wat mij betreft geen zwartepieten, maar we kunnen denk ik constateren dat het een proces is dat al heel wat jaren, ook al voor mijn tijd in ieder geval, een onderwerp van gesprek was en we willen daar nu graag vervolgstappen gaan zetten.
Dan die maximaal of minimaal of hoe de gemeente Katwijk het noemt. Die 5000 woningen. Toen ik net gedeputeerde was, werd mij ook door een aantal oudgedienden in de Staten heel duidelijk gemaakt dat dit een onderwerp was waar vele malen over was gesproken en de een zegt 'maximaal' en de ander zegt 'precies'. En ik weet niet eens meer hoe wij het precies zeggen, maar het gaat uiteindelijk over 5000 en dat schijnt voor heel veel mensen een bijna heilig getal te zijn geworden. In een bepaald segment ook, het topsegment dat indertijd € 600.000,00 was, dus prijspeil 2013. Dat helpt misschien om het topsegment te duiden. € 500.000,00? O ja, 500 binnen die 5000 woningen, 500 in het topsegment. Die waren toen € 600.000,00, prijspeil 2013. Maar daar kun je natuurlijk over zeggen 'wat zou dat nu dan zijn en is dat wel het topsegment?', maar dat waren de afspraken en die 5000 is voor veel partijen altijd een bepaald gegeven geweest.
De functie van het RVB noemt u. Ja, we kunnen zeggen 'ze hebben een te zware rol', maar feit is dat zij grondeigenaar zijn en zij doen dat namens ons allemaal want ze zitten er namens ons, de belastingbetaler, dat zijn u en ik. Zij doen dat op een nette manier dus zij proberen, en dat was natuurlijk ook hun belang bij het maken van de afspraken, echt wel een maatschappelijke rol te pakken, maar zij moeten ook zorgen dat hun plannen en ontwikkelingen uiteindelijk op zijn minst rond de nul, met in ieder geval zwarte cijfers uitkomen. Niet in de rode cijfers, want ook dat beta-

len wij met elkaar. Dus dat was ook hun belang denk ik, en dat zal het ook blijven de komende tijd, om te zorgen dat de gebiedsontwikkelingen en de gronden daarin geld opbrengen. Dat kan natuurlijk ook als je daar gaat bouwen. En je moet zorgen dat die businesscase redelijk in orde is. Dat was ook echt wel een van de onderzoekselementen in de gesprekken die we met elkaar hebben gevoerd.
De groene buffer. De ecologische zone is vooral heel erg lang, denk ik en op sommige plekken best smal. Dat klopt. Maar voor ons als provincie nog steeds relevant dus ik denk dat we hem zeker in kunnen vullen.
Dan de veiligheid waar u over sprak, waar het RVB voor het eerst iets over zou hebben geduid in stukken. Even zoeken, dat is een vraag die u inderdaad ook had ingediend. Reactie vanuit de provincie daarop is in ieder geval, en ik begrijp dat dat best ontoereikend klinkt als je andere wensen daarin hebt, 'Veiligheid is voor ons geen issue. We hebben toch immers een luchthavenregeling afgegeven en die geef je pas af als je ook vindt dat het veilig kan'. Dus wat betreft veiligheid is dat voor mij en voor de provincie geen issue. We hebben die luchthavenregeling afgegeven. Uiteindelijk hebben we te maken met de eigenaar van de grond die het daarvoor open moet stellen. Hetzelfde hebben we op dit moment in Den Haag met een helikopterregeling waar de gemeente ook geen vergunning voor afgeeft en dat kan voor mensen die daar gebruik van willen maken, kan ik me heel goed voorstellen, frustrerend zijn.
Waarom 500 bij 500? Ja, dat heeft ook alles te maken met de gesprekken die we hebben gevoerd met het Rijksvastgoedbedrijf en het feit dat zij ook in die zwarte cijfers terecht willen komen. Als je een veel grotere locatie neemt, 500 bij 1000 meter, zie je dat dat echt een enorm negatief effect zal geven in de cijfers. Dat is niet meer te dragen in de totale plannen dus vandaar dat er is gekeken 'wat willen we daar nu echt en op welke manier kunnen we die economische impuls geheten Unmanned Valley een kans geven?' Daarover heeft ook de TU gezegd: 'Dan heb je een gebied van 500 bij 500 nodig, daar kun je prima mee uit de voeten'. En dat past dan ook in de andere belangen van andere partijen die bij deze behandeling waren betrokken dus vandaar dat dat heeft geleid tot deze keuze.

De **voorzitter**: Een aanvullende vraag.

De heer **Paulides**: Als ik toch nog even mag reageren, 500 bij 500 vergelijkt u met 1000 bij 500, maar 800 bij 300 is minder. Dus daar kun je wel een aantal functies realiseren en daar voldoe je dan ook aan de vraag van Pieter-Christiaan die heeft gezegd '500 bij 500 is het maximaal haalbare maar we hebben meer nodig'. Dat is ook gezegd. Dus het blijft een vraag.
De ecologische verbindingszone. Ja, daar krijg ik een verhaal dat dat op sommige delen heel smal is, maar dat is heel erg smal op sommige delen want het Valkenburgse Meer mag bijna uitgebreid worden tot Maaldrift en je hebt daar niet eens meer wat over. Dus het is de vraag hoe je dat dan wilt doen.
Dan die zwarte cijfers van Valkenburg. Ik weet wel dat Soesterberg een veel kleiner verhaal is, maar daar is de opbrengst voor het Rijksvastgoedbedrijf echt in een heel andere relatie gekomen. De veiligheid, dat is wel het argument dat het Rijksvastgoedbedrijf nu een paar dagen geleden in de krant zette. Dus het is wel vreemd, maar als we de veiligheid weg kunnen strepen, zou het Rijksvastgoedbedrijf geen zorgen meer hebben over het zweefvliegen, begrijp ik? U heeft bij die gesprekken gezeten.

De **voorzitter**: Goed.

Mevrouw **Bom**: Ik ben geen Rijksvastgoedbedrijf dus ik vind het lastig voor een ander daarop te antwoorden. Dat ga ik ook niet doen.
Er is altijd sprake van geweest dat de ecologische zone op dat punt smal zou zijn. Dat is hiermee niet veranderd. Laten we dus ook niet doen alsof dat door deze afspraken komt, dat was altijd al zo.
En inderdaad, die maten. Ik heb ook regelmatig met de prins gesproken en er zijn natuurlijk altijd wensen en hij had inderdaad ook nog wel andere wensen. Wij hebben ons vooral laten leiden in dezen door de uitspraken van TU Delft en mensen die er, voor zover dat kan in deze nieuwe sector, het meeste verstand van hebben.

De **voorzitter**: Dank u zeer. Nee, mijnheer Paulides, we gaan nu verder.

De heer **Paulides**: Nee, ik heb daar wel een vraag over gesteld, het is natuurlijk heel gek dat dit alles begonnen is met de regiegroep waar een aantal mensen in zat. Jack de Vries en noem maar op, en dat je dan als overheid zover daarin meegaat. Dat die hele raad buitenspel gezet wordt. Ik vind…

De **voorzitter**: Ik laat deze laatste opmerking voor u. Ja, u heeft hem gemaakt, iedereen heeft hem gehoord en we gaan door in de orde.
Ik kom bij de derde partij die vragen aangeleverd heeft, het CDA.

De heer **Everard**: Ja voorzitter, dank u wel. Ik zeg altijd maar, dat hebben we laatst ook gezegd toen we met de nieuwe burgemeester bezig waren, 'Wassenaar is heel gewoon, maar Wassenaar is ook heel bijzonder'. En wat dat betreft, wil ik me eigenlijk concentreren op twee punten. Het eerste punt is de breedte van de groene zone. De vorige spreker had het er ook al over. Daar heb ik eigenlijk nu nog te weinig over gehoord. Ja, ecologisch, zeggen we dan, maar ons gaat het niet om die breedte of die nu precies 1500 of 1600 of 1450 meter is, maar het gaat erom wat we ermee willen bewerkstellingen. Dat is natuurlijk de verbinding tussen duin/strand en het groene gebied, het Groene Hart. Het is de enige verbinding die we hebben en het valt me wel op dat we het daar te weinig over hebben gehad vanavond. Als ik dan kijk naar die dingen daar, ik spreek ook af en toe met mijn collega's in de provincie en dan hoor ik dat zij precies hetzelfde als wij hier hebben daar ook hebben, dat die zone gewoon te smal is en niet breed genoeg. Dus het is niet alleen maar die afmeting, maar wat je ermee wilt bewerkstellingen.
Wij zijn als Wassenaar – en dat is geen nimby-gedrag, want het is belangrijk voor de hele regio, voor het hele gebied en voor de hele provincie – de gemeente met de grootste biodiversiteit, onlangs gefactcheckt door nrc.next dus dan is het echt waar. Dus dat is denk ik heel erg belangrijk. Maar dat is dus wel heel belangrijk naar die besluitvorming straks en dat vind ik nu veel te weinig naar voren komen. Ik ben econoom en ik ben volkshuisvester maar ik wil het echt nu hebben over natuur en ontsluiting. U legt net uit wat daar staat, maar ik begrijp echt niet dat we dan met zoiets terugkomen. Daar zou ik graag nog wat meer toelichting op hebben.
Wij hebben ook die vraag gesteld over de ontsluiting. Wassenaar is kampioen biodiversiteit, maar dat is voor de hele regio, maar we zijn ook bijna kampioen van Nederland met het sluipverkeer, volgens Veilig Verkeer Nederland, niet volgens mij. Dan zijn wij als provincie en Wassenaar het volgens mij eens, en dan begrijp ik gewoon echt niet waarom er in zo'n tekening zo'n rare weg staat op die Katwijkseweg, de 441. Dat kan gewoon niet waar zijn dus dat zou ik ook wel heel graag in die afspraken goed geregeld willen hebben, en wel nu, niet morgen, liefst gisteren, maar in ieder geval nu.
Ik kan nog heel lang doorgaan met al die vragen die we gesteld hebben en die gaan we ook met de wethouder bespreken want we hebben ook een coalitieakkoord, ook buitengewoon belangrijk. De provincie heeft haar afspraken, wij hebben onze afspraken, dus daar gaan we het wel verder over hebben. Maar die twee punten vind ik wel buitengewoonbelangrijk.

De **voorzitter**: Dank u voor uw adstructie. Het woord aan mevrouw.

Mevrouw **Bom**: Ja, dank. Wat betreft de ontsluiting. Ik heb er al het een en ander over gezegd. Waar komt die nu vandaan? Die stond in de IRV. Die was voor ons daarom ook een verrassing. Ik heb ook aangegeven, denk ik, in mijn betoog zojuist dat we hier met elkaar over in gesprek moeten want dit waren ook niet de afspraken. En dat die nu nog niet zijn vastgelegd omdat we daar nu nog niet het gesprek over hebben gehad. Voor de ontwikkeling van de eerste woningbouwlocatie hebben we die afspraken gemaakt waardoor zij nu verder kunnen. Dit wordt inderdaad een punt waar we het over moeten hebben. Ik heb dezelfde zorg als u, denk ik. Wij hadden daar andere afspraken over gemaakt. Zeker dat sluipverkeerpunt heb ik niet voor niets zelf ook genoemd, dat is voor ons een grote zorg. Dus er zullen op nog veel meer punten afspraken moeten worden gemaakt, en dat gaan we daarvoor ook doen. Dat zijn dan weer de vervolgstappen hierop maar die zijn hierin nog niet aan de orde geweest. Alleen hebben we het er met elkaar, als vier partijen die met elkaar in gesprek waren, wel over gehad 'daar moeten we nog met elkaar over in gesprek'. Dus niet hier vastgelegd en afkomstig uit de IRV waar u denk ik toch als gemeente ook bij betrokken was, en voor ons als provincie een verrassing.
Dan de breedte van de zone dan wel de inrichting van de zone. Aan die inrichting gaan we hopelijk onder regie van Wassenaar werken. De breedte, dat heeft u van mijn medewerker ook gehoord, is nooit vastgelegd geweest. Het moest een zone zijn die die functie van buffer kon invullen. En wanneer is dat dan genoeg? Dat is niet alleen het kwantitatieve aantal meters denk ik, maar ook de invulling. Invulling bent u zelf straks bij betrokken. Wij hebben een onafhankelijk adviseur ruimtelijke kwaliteit, een PARK, Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit, die gevraagd en ongevraagd advies kan geven aan ons als provincie. Die heeft wel eens gezegd over die claim van die breedte, want daarop wordt de discussie vaak gevoerd, 'die 1500 meter voor die groene zone, is eigenlijk nog nooit inhoudelijk onderbouwd'. Dus het lijkt ons vanuit de provincie daarom ook zaak dat we met elkaar juist gaan kijken, nu, met de afspraken die hier zijn, om hem op een goede manier in te vullen en dat je met elkaar aan het stuur zit voor wat betreft de bestemmingsplannen die je met elkaar gaat maken en dat het alternatief eigenlijk een mindere optie is. Want u heeft gezien – de kaartjes zijn nu weg – tot waar de grenzen van het gebied lopen. Het is niet om te dreigen, dat wil

ik helemaal niet doen, maar het alternatief is dat anders op basis van de kaarten die er liggen en de feiten die er zijn, als er niet deze invulling aan wordt gegeven, ze tot aan de randen van dat gebied eventueel woningbouw kunnen gaan plaatsen. Dus ik ben veel meer gebaat, denk ik, bij de regie van de gemeente, zodat we daar die groene zone gaan invullen en dat we hem op zo'n manier invullen dat de zone die bufferfunctie ook kan vervullen en dat de middelen van een aantal partijen die zij echt op de plank hebben liggen, waaronder de provincie maar ook een aantal andere partijen, samen met Dunea en het hoogheemraadschap, de invulling gaan doen. Er zijn partijen die daar geld voor over hebben en ik zou daar graag mee aan de slag gaan. Ik begrijp uw zorg. Ik kan alleen omdat we nog niet met elkaar hebben gesproken over die invulling, de zorg nog niet wegnemen over de punten die u noemt verder. Maar dit is wel de intentie die wij vanuit de provincie ermee hebben.

De **voorzitter**: Ik zag dat u nog aanvullend iets wilt vragen.

De heer **Everard**: Ik heb toch nog wel behoefte om daar toch op te reageren. Want nogmaals, ook na wat er net als tekst op stond, het is met name dat de economische ontwikkeling schijnbaar nog belangrijker wordt gevonden dan die verbinding tussen het duinlandschap, strand en het Groene Hart. De enige verbinding tussen die twee gebieden! Dan vraag ik me echt af of we wel serieus genoeg omgaan met die biodiversiteit in deze regio, juist in dat verstedelijkte gebied. Nogmaals, wij zijn als CDA in Wassenaar geen nimby-partij of een dwarsligger of wat dan ook, dus we gaan ook niet zeggen: 'Het moeten minder woningen zijn', want wij zien ook dat er ontzettend veel woningen bij moeten komen. Maar wij denken dat als we dat nu niet regelen, juist die kwaliteit van die groene buffer en die ontsluiting, we misschien nog wel veel verder van huis zijn. Want ik ben ooit, en dan houd ik op voorzitter, raadslid geweest, in 1994-2002. En rond 2000 zaten we al met de gemeente Valkenburg, Katwijk en Wassenaar, en Leiden wilde misschien ook wel een beetje meedoen, om de tafel om hierover te praten. En dan kan het toch niet zo zijn dat je nu nog geen helderheid hebt over die ontsluiting? Dan houd ik erover op, voorzitter.

De **voorzitter**: U heeft het wel mooi gezegd. Wilt u daar nog op reageren?

Mevrouw **Bom**: Ik wil daar nog kort op reageren voorzitter. Wat betreft ontsluiting, dat hoef ik u dan niet uit te leggen, maar er zijn soms trajecten rond ontsluiting die nog veel langer duren en dat schijnt… Weet u, aan de ene kant is het een groot goed, denk ik, in een democratisch land als het onze dat iedereen daar zijn zegje over kan doen en dat dan uiteindelijk het resultaat vaak ook beter is dan waar je mee gestart bent, alleen het duurt zo lang. Dat is bij vele infrastructuurprojecten zo. We moeten daar ook over praten en uw zorg over het sluipverkeer is ook onze zorg en wij leggen niet voor niets, echt voor heel veel geld, een RijnlandRoute aan. Ook op basis van geld van onze inwoners in deze provincie dus het is ook ons belang dat daar optimaal gebruik van wordt gemaakt en dat daarmee die nieuwe wijk wordt ontsloten. Zo is het ook bedoeld geweest. Daarom stoppen we er ook geld in dus wij hebben er ook een groot belang bij dat daar goede afspraken over worden gemaakt. Ik heb ze nu nog niet maar door het duiden van het belang dat ik u aangeef, denk ik dat we aan dezelfde zijde staan om dat in te vullen.
Ten aanzien van de groene zone. Mijn persoonlijke mening en ook die van de provincie, is op dit moment dat wat betreft de invulling daarvan, waar al heel vaak over is gesproken, er nu een betere uitgangspositie ligt dan er eerder lag. We moeten hem wel gaan invullen en ik doe dat het liefst onder regie van de gemeente Wassenaar. Anders zou het onder regie van de provincie gaan gebeuren, denk ik. Wij hebben even veel belang erbij als u dat het een goede wordt, maar het is veel beter om dat met elkaar te doen omdat u veel beter kunt waken over uw eigen belangen en dat gezamenlijk met ons kunt doen.

De **voorzitter**: Dank u. Ik ga naar de VVD, de heer Menken want die stak als eerste al zijn vinger op toen hij nog niet aan de beurt was. En als de leden het dan met mij eens zijn, ga ik langs die zijde hiernaartoe en steek ik terug van deze kant. De heer Menken, VVD.

De heer **Menken**: Ja, dank u wel voorzitter. Gedeputeerde en mijnheer Koffeman, dank voor uw aanwezigheid, toelichting en verhelderende woorden.
Het zal u niet zijn ontgaan dat we hier in Wassenaar toch hebben gedacht dat, terwijl we het op een hoop punten met Katwijk eens waren, en vervolgens een aantal vastgoedjongens druk kwamen zetten, er over de raden en de bewoners heen gelopen is, dat er samengevat 'groen voor poen' werd afgevinkt en wij hier als raad dan weliswaar het laatste woord krijgen, maar dat laatste woord dan een ja of nee is. Dat is niet iets wat hier in Wassenaar als een prettig proces ervaren is. Daarboven zie ik vervolgens dat – terwijl het volgens collega Everard al achttien jaar geleden speelde – de ontsluiting een issue is. Dan bestaat het toch niet dat er op een kaart die nota bene bij bestuurlijke afspraken wordt meegenomen, een plattegrond wordt meegenomen waar een weg

op ingetekend is die helemaal niet eens in die afspraken komt te zitten? Ik kan me niet voorstellen dat er zo weinig expertise is dat dat niet onderkend is of dat daar niet iemand bij heeft stilgestaan. We gaan verder praten over die bestuurlijke afspraken en een mogelijke sideletter. Het is u ook al duidelijk geworden dat in die sideletter de verkeersontsluiting voor Wassenaar echt een van de primaire punten is die wij hier onder de aandacht willen brengen.
Ik dank u hartelijk voor de verhelderingen die u heeft gegeven. Dat geeft absoluut beter zicht op hoe het proces tot stand gekomen is buiten ons om en hoe de partijen vooruit willen. Mijn vraag is kort: Zijn hier vanavond door u aan tafel toezeggingen gedaan waar u over drie jaar van zegt: 'Ja, nee, dat hadden we even anders bedoeld?'

De **voorzitter**: Is dit uw vragenpakket? Goed, mevrouw, aan u het woord.

Mevrouw **Bom**: We zaten nog even in de stukken te neuzen want u heeft het over een kaart waarop die weg dan staat die onderdeel zou zijn van deze bestuurlijke afspraken. Ik vind hem niet op de kaart die bij de bestuurlijke afspraken staat. Die weg heeft op kaarten gestaan van de IRV. En daardoor is het ook gaan circuleren dat het een punt is. Ik heb volgens mij net in mijn antwoorden naar uw collega van het CDA al aangegeven, die is voor ons als… Ik kan hem op die kaart niet goed duiden, maar laat voor eens en voor altijd helder zijn: die weg is ooit bedacht in de IRV waar uw beide gemeenten denk ik bij waren en daarna is het gesprek ook gevoerd of aangegaan met provincie en andere partijen. Ik heb daarover net al gezegd, die was voor ons ook een verrassing, een donderslag bij heldere hemel en die past niet in het beleid. Dus daar gaan we met elkaar over spreken en wat ons betreft, wordt de wijk gewoon ontsloten vanuit de RijnlandRoute. Hij wordt niet voor niets daar aangelegd.
Dan of ik nu toezeggingen heb gedaan waar ik… Nou, ik heb geen glazen bol, ik zou het niet weten. In dit huis gelden misschien andere regels dan in gemeenteraden, waterschappen en provincie waar ik werk, maar als u dit een toezegging noemt, dan weet ik het niet meer.

De **voorzitter**: Nee, maar zo zijn wij niet. Wil de heer Menken nog aanvullend reflecteren want ik zag zijn vinger.

De heer **Menken**: Ja, zeker, zeker, u hoeft het woord toezegging dan hier niet in de letterlijke zin van de wet te voelen, zoals u dat in bestuurlijke gremia bezigt. Het punt is, we zijn hier naar u aan het luisteren en u doet verklaringen over de bestuurlijke afspraken, u geeft diepere inzichten in waarom zaken tot stand gekomen zijn en wat eigenlijk tussen de letters door gelezen kan worden over hoe het is bedoeld en wat daar de onderliggende waarde achter is. Als daar verder geen voorbehouden op zitten en dat de waarheid is, dan is die vraag voor mij beantwoord.
Belangrijke vraag die ik nog wel wil stellen: Hoe zou naar uw mening de inhoud van een sideletter eruit kunnen zien? Welke condities zijn daarin op te nemen? En wat is dat ding waard?

De **voorzitter**: Mevrouw.

Mevrouw **Bom**: Dank u wel. De waarde hangt denk ik ook af van de dingen die je daarin met elkaar regelt. Ik kan me voorstellen dat we met elkaar daar een aantal procesafspraken maken of onderwerpen benoemen die we nog aan de orde willen stellen. Ik kijk ook even naar de wethouder welke punten hij denkt dat in die sideletter moeten komen. Kijk, we hebben hier over de weg gesproken en of dat in de sideletter moet komen is gewoon een onderwerp waar we met elkaar over aan de slag moeten. Hoe de gemeente Wassenaar misschien regie op zich wil nemen en wat die daarvoor nodig heeft van de andere partij, hoe die dat ziet, dat zou misschien een onderwerp kunnen zijn, denk ik. Maar misschien heeft u zelf ook nog voorstellen waarvan u zegt: 'Die zou ik daarin willen zien'.

De **voorzitter**: Dat is helder. Ik kan door naar de volgende partij? Dan kom ik bij Hart voor Wassenaar, de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Dank u wel voorzitter, dank u wel gedeputeerde, dank u, mijnheer Koffeman voor uw aanwezigheid hier.
Ja, zoals HvW er tegenaan kijkt, zijn na een lang proces en een opdracht indertijd – volgens mij is die in 2005 of 2008 gegeven – dat Katwijk en Wassenaar samen tot een oplossing en invulling van dit gebied moesten komen, in onze ogen Wassenaar en Katwijk ruim een jaar geleden tot een overeenkomst gekomen. Er zijn mensen die zeggen: 'Het is geen harde overeenkomst, er staan geen handtekeningen onder', maar juridisch zou je kunnen zeggen dat er een wilsovereenkomst is gesloten door overeenstemming. Een wilsovereenstemming die is gesloten door de twee raden van Katwijk en Wassenaar. En die heeft een belangrijke vastlegging gekregen in de IRV en is ook zelfs toegejuicht door beide raden en in een soort eenregelige motie bevestigd. Dus die wilsovereen-

stemming erkennen wij als de wilsovereenstemming tussen Wassenaar en Katwijk en het bewijs dat die twee gemeenten er samen uit zijn gekomen. Dat krijgt dan een vervolg waarbij het verschil tussen het uiteindelijke resultaat dat we nu zien en wat we gedacht hadden in die wilsovereenstemming te hebben bereikt een groot verschil oplevert. In onze ogen in ieder geval.
De aandacht voor groen. De heer Everard heeft er al veel over gezegd. Ook de realisatie in Katwijk is dat daar inderdaad wijken naar elkaar toe kruipen en dat in ieder geval veel groen heel nuttig is, wordt ook door hen erkend. Nogmaals, daarom kwamen we tot die wilsovereenstemming.
Mijn eerste vraag aan u is: Hoe ziet u de waarde van die wilsovereenstemming tussen Wassenaar en Katwijk? En dan maak ik een stap naar de tweede want vervolgens komt het RVB met een brief kort na 22 maart dat men het met die wilsovereenstemming toch eigenlijk niet zo eens is en daardoor krijgt het RVB een wat bijzondere rol als eigenaar van het gebied.
Ik ben het overigens niet met u eens als u zegt 'zij moeten zwart schrijven'. Het land was gratis en er is een soort boekwaarde aan gegeven en dat is als norm gesteld voor de directie 'dat moet u eruit halen'. Maar alles boven € 1,00 is winst, om het zo maar te zeggen. Dus aan dat argument hecht ik weinig waarde.
Maar het RVB heeft een bijzondere rol gekregen en ik wil graag uw commentaar op wat een eigenaar voor invloed kan hebben op de inrichting van een gebied. En dan is de vraag: Als je een grote eigenaar hebt, kun je de provincie inschakelen om het op een hoger plan te trekken en als het een kleine eigenaar is, kan die tegen een raad aanlopen en te horen krijgen dat hij niet een verdieping er bovenop mag zetten. Dus ik vind de positie van het RVB hier heel bijzonder. En die heeft zich in het afgelopen jaar ook heel bijzonder ontwikkeld en ik zou het op prijs stellen als u daar een toelichting op geeft.
Derde is het tijdsaspect. Dat ligt hier heel pijnlijk. Eigenlijk heeft Wassenaar in het hele verhaal nooit een rol gespeeld. Wassenaar is niet of nauwelijks betrokken geweest bij de bespreking tussen RVB en Katwijk. En met een soort liefde is dat een jaar of vier geleden begonnen en dat heeft zich ontwikkeld waarbij nadrukkelijk aan de orde was dat eerst rijden en dan bouwen bepalend was. Dat betekent dat er helemaal niet zo veel tijd is verloren want we rijden nog niet en wanneer er gebouwd wordt, gaat er ongeveer gereden worden, dus ik kan het argument tijdverlies daar niet in terugvinden.
In de tweede plaats, toen op een gegeven moment Unmanned Valley in 2016, 2017 aan de orde kwam, had dat enorme impact op het gebied. Bent u het ermee eens dat wanneer zoiets belangrijks en ingrijpends in het gebied wordt geplaatst, je dan ook daar de tijd voor moet geven om op een goede manier tot besluitvorming daarover te laten komen? Wat in wezen door Katwijk en Wassenaar al overeengekomen was, maar waar nu toch op een behoorlijke manier dwars doorheen gelopen wordt?
En ten slotte, derde vraag: Vindt u het proces dat geleid heeft tot de bestuurlijke overeenkomst recht doet aan de belangen van Wassenaar? Maar vooral: Is het te billijken dat vele jaren ontwikkeling op deze bestuurlijke wijze in een relatief korte tijd met nauwelijks betrokkenheid van de raad wordt afgerond? Waarbij tijdsdruk als een belangrijk argument wordt genoemd en de provincie stelt dat ze de regie naar zich toe heeft getrokken?
Nu is dit project nog niet af, verre van af. En ik moet heel eerlijk zeggen dat ik, met wat de afgelopen maanden gebeurd is, heel weinig vertrouwen heb in de toekomst in die zin dat wanneer het even niet loopt zoals de provincie het wil, de provincie de regie naar zich toetrekt en zegt: 'Maar zo willen wij het hebben en teken maar bij het kruisje'. Dit is het slechtste… Kunt u zich voorstellen dat op deze manier… ik moet het in een vraag gooien, dat heb ik geleerd de afgelopen jaren, ik heb het mijn leven lang altijd voor het zeggen gehad, maar nu ik vier jaar raadslid ben, moet ik dat toch ombouwen…

De **voorzitter**: Komt u maar.

De heer **Hendrickx**: Ja, mijn leeftijd brengt me even van mijn à propos. Dat geeft me even tijd om na te denken. Om het punt nadrukkelijk te maken, wij zijn hier gekomen op een manier waarvan ik zeg: 'Ik kan me niet voorstellen dat je zo tot besluitvorming komt'. Er moet nog veel meer gebeuren en dit geeft mij niet het vertrouwen. Ik vraag mij af hoe u daarmee om denkt te gaan, dat er in de toekomst niet nog meer dictaten komen en regie wordt getrokken door de provincie van 'zo willen we het hebben', waarbij dan bijvoorbeeld verkeer, de verkeersdruk op Wassenaar, een onwaarschijnlijk issue is, waarbij ik me zomaar kan voorstellen dat wordt gezegd 'joh, we lossen het over tien jaar voor je op, maar nu moet je even blijven zitten met hoe het georganiseerd is'. Dus samenvattend, de vraag is: Kunnen we nu nog vertrouwen hebben in de provincie, gegeven de dingen die ze hier op tafel heeft gelegd? Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw, aan u het woord.

Mevrouw **Bom**: Dank voorzitter. Dank voor de vragen, ik loop ze maar even een voor een af.

De waarde van de IRV. Ja, volgens mij, en zo is het ook bij ons op het Provinciehuis echt geduid, ook binnen Gedeputeerde Staten, is dat juist die samenwerking tussen de twee gemeenten en de twee gemeenteraden die ook heeft geleid tot dat zo'n IRV een heel goed proces is geweest. Wij waren daar blij mee, dat je als gemeenten niet tegenover elkaar staat, maar juist met elkaar gaat kijken 'waar ligt ons gezamenlijke belang en hoe kunnen we daar invulling aan geven?' Daarop is de IRV vastgesteld. U heeft zelf in uw gemeenteraden, ik citeer maar even, ook vastgesteld dat de vervolgstap van zo'n IRV zou moeten zijn, als je dan als twee gemeenteraden met elkaar tot een zekere overeenstemming bent gekomen dat de consequenties van hetgeen u met elkaar heeft afgesproken, nader zouden worden uitgewerkt en dat gesproken zou worden met een aantal partijen, waaronder Rijksvastgoedbedrijf en de provincie Zuid-Holland, om eens te kijken of de kwaliteit te optimaliseren viel, of de haalbaarheid ook te onderbouwen viel en eventuele financiële effecten en wat die zouden betekenen. Dus het is een processtap geweest in een groter proces om te kijken 'we zijn met elkaar hier gekomen, in hoeverre is dit ook haalbaar?' Dan kom je met andere partijen te spreken en dan zie je dat het op onderdelen nog niet haalbaar is dus dan gaan er gesprekken plaatsvinden. Het is nooit de bedoeling geweest om daar partijen als een raad buiten de gesprekken te plaatsen. Maar ik heb, denk ik ook al eerder aangegeven, dat bereid je voor en je maakt daar voorstellen voor op basis van 'u had een IRV, daar is de wethouder en het college mee op stap gegaan, die gaan met andere partijen praten, dan vinden er wijzigingen plaats en dan komt de wethouder terug in zijn raad en dan geeft u uw eindoordeel of hij dat goed heeft gedaan, of dat een goed voorstel is. Het is volgens mij heel gebruikelijk dat colleges en dagelijks bestuurders dit soort zaken met elkaar voorbereiden. En dat je dan terugkomt bij de raad met een voorstel waar u uw eindoordeel over geeft. Wat mij betreft, is dat een proces zoals er vele zijn. In een onderhandelingstraject zit je niet met vijftig man aan tafel, maar laat je iemand dat doen voor jou en die komt terug met het onderhandelingsresultaat en daar geeft u een oordeel over. Dat is wat hier volgens mij is gebeurd.
Eigenaar van het gebied, het RVB… Moet ik wachten?

De heer **Hendrickx**: Ik zou een interruptie willen plegen, zoals dat volgens de regels mag. Ik heb naar aanleiding van wat u zegt opnieuw 1000 vragen, maar ik zal er eentje stellen in dit geval. U zegt: 'Het eindoordeel is aan de raad'. Mooi, fijn. Ja of nee, nul of een. We hebben de indruk hier, maar misschien dat u daar meer licht op kunt laten schijnen, dat dat wel gepaard is gegaan met opmerkingen als 'grenswijziging, grenscorrectie, een aanwijzing', of zelfs zonder Wassenaar dit ontwikkelen. Als je als raad zo onder druk wordt gezet, daar waar je alleen maar ja of nee mag zeggen, doet dat nog meer af aan het proces waartoe dit geleid heeft. Kunt u daar iets over zeggen?

Mevrouw **Bom**: Ik kan me dat gevoel inderdaad wel voorstellen. Daartegenover wil ik dan toch het beeld zetten dat in een proces als dat wat wij de afgelopen maanden met elkaar hebben doorlopen, met de vier partijen, ik toch ook enig begrip van uw kant vraag voor het belangen naast elkaar leggen en zorgvuldig wegen en toch proberen met elkaar eruit te komen om een stap voorwaarts te doen, dat dan toch wel te verwachten van partijen en te hopen dat partijen ook dat resultaat terug kunnen brengen naar hun raden en dat daar kunnen verdedigen. Ik snap dat u zegt: 'Ja, als er geen enkele mogelijkheid meer is, voelt dat toch ongemakkelijk', dat begrijp ik. Maar ik vraag u ook begrip te hebben voor een moeizaam bereikt onderhandelingsresultaat waar ik wel blij mee ben. En voor het feit dat als je daaraan gaat tornen en een draadje eruit trekt, wel eens de hele boel zou kunnen gaan schuiven. Daar vraag ik ook uw begrip voor. Zo gaat het uiteindelijk natuurlijk ook in onderhandelingen. Vandaar dat we ook hebben gezegd 'laten we wel de tijd nemen, en u ook de tijd geven, om nader te duiden hoe wij tot zover zijn gekomen'. En ook om te kijken of we de punten die naar voren zijn gebracht, zoals bijvoorbeeld over de weg – en er komen nog heel veel processtappen na deze ook, maar ik ga zo uw andere vragen beantwoorden – kunnen benoemen om daar dan een plekje in te geven om te kijken of we die zorgen voor een deel weg kunnen nemen. Maar dit is wel hoe het proces is gelopen en ik vraag u ook naar die andere kant van zo'n proces te willen kijken.
We hebben als provincie regie genomen, maar niet om een inhoud door te drukken, maar om een proces verder te brengen. U gaf zelf al aan, gemeente Katwijk en het RVB waren beide in de lead om tot die ontwikkeling te komen en moesten zich verhouden tot partijen in de omgeving waar Wassenaar er een van was en de provincie een andere. De gemeente Leiden, gemeente Oegstgeest en ook een aantal andere waren daar ook partij en uiteindelijk kwamen zij niet over de hobbel heen 'wat betekent Unmanned Valley nu in de planvorming, in de processtappen die we moeten doen?' Daar, op dat punt, hebben we gezegd: 'Zullen wij dan als provincie kijken of we bij deze processtap voor jullie de regie kunnen pakken en met voorstellen kunnen komen, het gesprek faciliteren en met elkaar kijken of we dan wel tot overeenstemming komen?'. Het is niet de bedoeling dat wij daar vanaf nu de regie overnemen, zeker niet. Het is gewoon de bedoeling dat iedere gemeente weer zijn eigen deel oppakt, Katwijk moet met bestemmingsplannen komen, Wassenaar

zal bestemmingsplannen moeten maken, het Rijksvastgoedbedrijf zal zijn dingen nog moeten doen. Er moet met heel veel partijen nog afspraken gemaakt worden. Ik noem er maar eentje, het hoogheemraadschap, over of je op boezem- of op polderniveau gaat ontwikkelen. Dat zijn allemaal afspraken die ook geld gaan kosten en vandaar dat de rode of zwarte cijfers en of u dat wel of niet van belang vindt, voor het RVB wel een element zijn dat altijd telt. Wat ik ook niet onredelijk vind omdat wij als partijen in de omgeving ook nog wel een aantal andere noten op onze zang hebben die geld gaan kosten en die uiteindelijk ook terugverdiend moeten worden uit de plannen of een forsere min laten zien. Dat is wel een aspect waar we naar kijken. Een eigenaar heeft altijd een rol in dit soort processen en we hebben altijd instrumenten om daarmee om te gaan. Maar dit is wel een zeer specifieke eigenaar want die zit daar natuurlijk ook namens ons dus daarmee is die misschien ook niet helemaal gelijk te schakelen.
Het tijdsaspect. Er zijn heel veel stappen al genomen in het verleden. Dit is een tussenstapje waarin we het proces weer op de rails hebben gezet om verder te kunnen gaan naar die bestemmingsplannen die opgesteld moeten worden voor deelontwikkeling van wonen, nog dit jaar. Het klopt inderdaad dat we hebben gezegd: 'Eerst de ontsluiting en dan het wonen'. De RijnlandRoute is inderdaad ook wat vertraagd geweest maar die loopt nu wel voorop. Er is aanbesteed en er wordt hard gewerkt en die zal zeker… En de eerste woningen, ik verwacht ook niet dat voor 2020 de eerste paal de grond ingaat, maar u weet ook, want ik denk dat u dezelfde processen kent in uw eigen gemeenteraad, dat er voordat de eerste pal de grond ingaat, nog heel veel stappen genomen moeten worden. Wij hebben een procesplanning gemaakt en die zit vol met processtappen waar ook heel veel elementen van denk ik hier weer terugkomen in uw raad om daar uw licht over te laten schijnen. Dus in die zin is het een tussenstap in een proces dat nog heel veel stappen zal krijgen en ook vervolgstappen waar uw raad bij betrokken zal zijn en naar ik hoop ook zijn inbreng zal leveren.

De **voorzitter**: Dank u. De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: De laatste vraag: waar kunnen we in de toekomst op rekenen wat de regie van de provincie betreft met de ervaring van de afgelopen jaren in het achterhoofd?

Mevrouw **Bom**: Ik weet niet waar u daarmee op duidt. Als u duidt op het onderdeel van uw instrumentarium, als provincie hebben we een uitgebreid instrumentarium. Daar zitten geen geheimen in en dat is breed, maar volgens mij hebben we tot nu toe onze rol continu ingevuld vanuit belangenbehartiger, het dienen van belangen, en faciliterend naar de onderhandelende partijen en partijen in het gebied om te zorgen dat er stappen worden gezet. Dat we daarnaast ook andere stappen kunnen zetten, zeker, maar het is helemaal niet mijn intentie om die bij voorrang in te gaan voeren, maar juist om in gesprek te blijven met partijen en gezamenlijk daar de goede keuze zien te maken. Heb ik andere instrumenten? Ja zeker. Ben ik van plan om die in te gaan zetten? Ja, als zich op een gegeven moment aandient dat het moet, maar volgens mij zijn er nog heel veel stappen daarvoor te zetten en dit is er daar eentje van.
De heer **Hendrickx**: Ja, als u mij toestaat, via de voorzitter…

De **voorzitter**: Als u wilt afronden, graag.

De heer **Hendrickx**: Ik vind het een behoorlijk belangrijk punt want je kunt op een gegeven moment ook zeggen: 'Provincie, pak dan in vredesnaam de hele regie want dan weten we wat eruit kan komen'. Althans, dan weet je dat er in ieder geval ook iets uit gaat komen, maar of dat dan is wat je wilt, is dan iets anders. Nee, het zijn uw eigen woorden. U heeft gezegd: 'Wij moesten haast gaan maken, er was tijd verloren gegaan, we moeten in 2020 de eerste woning neerzetten'. Dat lukt dan niet meer, dat wordt 2021. 'Kortom, we moesten de partijen bij elkaar brengen om dingen te doen, daarom', heeft u ook gezegd, 'heb ik de regie gepakt'. Daar komt dan uiteindelijk iets uit waarbij een aantal stappen is overgeslagen voor zover het deze raad betreft en waarbij u merkt dat er onvrede is over het resultaat. Dus op het moment dat ik die dingen met elkaar combineer, stel ik toch de vraag: Wat moeten we vrezen de volgende keer dat u de regie pakt?

Mevrouw **Bom**: Ja, dat vind ik bijna een 'als-dan'-vraag. Wij hebben hier op een procesonderdeel een stukje regie genomen waar wij ook verantwoordelijkheid hebben. En u gaf al aan, 'waarom heeft u dan niet de regie voor het hele proces?' Dat zou zeker kunnen. Een provincie kan een inpassingsplan gaan doen. De insteek van dit college, en ook van mijzelf, is altijd geweest dat je veel beter vanuit samenwerking met partijen kunt kijken of je processtappen kunt nemen en zo dat die partijen in de lead zijn die ook in de lead moeten zijn, in dit geval bijvoorbeeld Katwijk voor het maken van een bestemmingsplan. Dat kunnen zij vele malen beter zelf doen. Natuurlijk kan een provincie dat ook doen, maar het is te allen tijde beter als een gemeente dat zelf doet. Dat is ook de insteek hoe ik in het proces zit. Maar waar alle partijen hebben aangegeven 'we blijven steken

en we willen verder', hebben wij ook desgevraagd – het is niet opgedrongen aan partijen, maar desgevraagd – gezegd: 'We willen best dit stukje faciliteren'. En daar hebben wij dus regie genomen op deze processtap. En als dat in de toekomst weer gevraagd wordt, want tot nu toe is dat echt allemaal op verzoek geweest van partijen, zullen we dat weer doen. En waar wij als provincie oordleen 'hé, hier moet misschien een extra stapje worden gezet', wordt dat op dat moment overwogen. Maar dat is altijd omkleed met allerlei randvoorwaarden waar iedereen zijn mening over kan geven. Dus ik voorzie niet dat dat nu nodig zou zijn. Ik denk dat partijen zoals de gemeente Wassenaar en zoals de gemeente Katwijk prima in staat zijn om de volgende processtap te nemen. Dat willen zij ook volgens mij.

De **voorzitter**: Met die hoop die is uitgesproken, gaan we de tafel verder. Dan kom ik bij de heer Boon van Lokaal Wassenaar!

De heer **Boon**: Dank dat u aanwezig bent, bij de quiz zeggen ze dan 'dapper ook', maar dat ga ik niet zeggen. Het is een lastig dossier waar ik al heel lang mee bezig ben. Dat heb ik al eens gezegd. Een paar opmerkingen.
Ten eerste wat ik toch wel mis is uw eigen beleid. U kent de Omgevingswet, u kent participatie en al die gedachten erachter zijn allemaal gebaseerd op het communiceren en uitleggen. Wat u hier ook merkt, bij mij zeker, is dat ik er geen hout van snap waar u mee bezig bent. Zo simpel is het. En als dat aan de orde is. Ik heb kinderen en als ik zeg 'dat mag niet', en zij reageren 'waarom dan niet?', 'omdat ik het zeg', dan wordt het een beetje kriegelige situatie. Daar wil ik eigenlijk niet in belanden, maar er zijn een paar opmerkingen die ik wil maken.
Over het verkeer. Verkeer is essentieel, dat is al gezegd. U verwijst naar de RijnlandRoute, de oost-westverbinding. Wij hebben toevallig de pech een noord-zuidverbinding te faciliteren, intern. De RijnlandRoute gaat dat niet oplossen. Die haalt misschien wat druk weg. Vandaar ook die vrees en plaatjes vanuit Katwijk, die tekeningetjes aanbiedt waar inderdaad een weg getekend staat en plannen waarin nog geen weg getekend staat, zoals het masterplan. Een verkeersstructuur is de basis voor je ontwikkeling en je verkaveling en je aanpak van je stedenbouwkundige ontwikkeling. Als die er niet is, wens ik u heel veel succes om überhaupt in 2025 iets te gaan bouwen want dat wordt een lastig probleem. Want als dat nu nog niet aan de orde is, kunt u niet starten en ik geloof dat bijna niet. Er moet een ontwikkeling bedacht zijn als u wilt beginnen met een bestemmingsplan voor binnen een jaar. Dat kan ik me niet voorstellen. Dat was even over het verkeer dus misschien kunt u dat nog iets toelichten.
Het groen en de afstanden wil ik nog even benoemen. Ik heb wat gerekend hier en daar en ik kom tot een oppervlakte van ongeveer, als we de buffer nu een beetje bekijken en ik noem het toch maar weer de buffer, van zo rond de 100 ha. Dan lees ik in de stukken in het masterplan 'De Mientkooltuin wordt een recreatiegebied van 180 ha'. Dan denk ik 'wat?' Dan komt er 100 ha en 25 ha daarvan dat is dan Unmanned Valley, zou zomaar in het zoekgebied in datzelfde gebied kunnen belanden. Dan houd ik 50 ha over. Dan kunt u snappen dat dat minimaal is. Als ik dan uw beleid zie van het gebiedsprofiel duin-horst-weide, waarop die 1500 meter gebaseerd is, want die is niet uit de lucht komen vallen, staan er mooie groene ecologische corridors, nog zelfs over het plangebied heen. Dus daar komt die 1500 meter vandaan, dat geef ik even mee, getekend vanaf het Valkenburgse Meer en gebaseerd op afstanden.
Een ecologische zone heeft een waarde. U heeft € 1 miljoen geïnvesteerd in een ecologische passage bij de RijnlandRoute. De gemeente Wassenaar heeft geïnvesteerd, geld op tafel gelegd in deze situatie waarin we ontzettend moeten bezuinigen, namelijk € 500.000,00 voor een ecologische passage op die plek. Wat doen we nu? We gaan de zone verkleinen tot deze tekeningen, tot 900 meter. Ik kan u zeggen dat verstoringszones bij een ecologische zone 200 meter bedragen. Als we dat in dit gebied zouden toepassen denk ik dat alle fauna die eroverheen gaat via een evenwichtsbalk bij de ecologische passage moet komen. Dus vanuit uw beleidsstukken snap ik dat niet. U zegt zelf 'ecologische zone', en het gebiedsprofiel wordt hier ook niet genoemd. U laat een tekening zien met een zonering die gebaseerd is op het masterplan. Dat is geen beleidsstuk, dat is een tekening gebaseerd op een willekeurig plan. En daar staat een beschermingscategorie omheen getekend. Categorie 1 is de zwaarste categorie, die houdt echt niet op bij die ronde cirkel. Dat is een beetje wat ik bedoelde. Als u mij dat kunt uitleggen zou u mij een heel stuk kunnen helpen om het uit te leggen aan de kiezers die op ons gestemd hebben, aan 4000 mensen die een petitie getekend hebben een aantal jaren geleden. Dat is niet niets en dat moet ik kunnen uitleggen vanuit mijn positie hier. Ik kan dat nog niet dus ik hoop dat u dat zo kunt. Waarom die begrenzing en waarom niet…
U bent gedeputeerde van steen. Er is ook een gedeputeerde van groen, die zit hier niet. Die had ik ook wel graag gezien trouwens, maar het is te hopen dat er dan nog wat over is aan groen. Maar het is wel een belangrijke discussie want je kunt het benaderen vanuit steen en het geld, zoals Rijksvastgoedbedrijf doet, maar je kunt het ook benaderen vanuit de kwaliteit, wat de provincie nu heel nadrukkelijk doet bij alle plannen waar de gemeenten mee komen. Ruimtelijke kwaliteit is essentieel. Hoe kleiner het gebied, hoe minder de kwaliteit. De opgave die we hebben voor de func-

ties die daar moeten gaan landen, hebben we nog niet. We gaan nu eigenlijk een grens benoemen. Er staan grote haaientanden. Dat is een indicatieve lijn heb ik begrepen. Misschien kunt u mij ook uitleggen waarom er niet een andere indicatieve lijn getrokken wordt, die net zo indicatief kan zijn als deze, maar waarbij wel je uitgangspunten helder kunnen zijn. Dus dat is de andere vraag.
Het dreigt dan weer te lang te worden. Ik wil ook nog de positie van Wassenaar benoemen. We zijn jaren bezig geweest om positief mee te denken. Jaren hebben we niet aan tafel gezeten, nu wel; positief meedenken, een plan laten maken om te laten zien dat er ook andere keuzes gemaakt kunnen worden, ook haalbare plannen. Samen met Katwijk zijn we aan tafel gegaan om ook een visie te vormen op het gebied, gebaseerd op landschappelijke uitgangspunten. Want de mannen die het gedaan hebben, BoschSlabbers en Strootman zijn geen willekeurige types die van stal gehaald zijn maar gerenommeerde namen die ook een positie hebben opgebouwd. Dus dan vind ik het eigenlijk ook jammer dat de twijfels wel bij ons worden neergelegd. De onderbouwing is mager en dan denk ik toch, ik zou hem bijna terugspelen, dat de communicatie en het kunnen snappen wat u doet, beter moet. Dus de volgende vraag is: Heeft u ook in dat opzicht nog nadere informatie of achtergronden voor ons, waarmee ik kan uitleggen waarom wij geconfronteerd worden met een plan zoals het er nu ligt?
Misschien mag ik nog op een vraag van D66 teruggrijpen, volgens mij over het vliegveld en de vliegclub en het artikel 14 dat in de bestuurlijke afspraken is opgenomen, het op voorhand uitsluiten van een bepaalde club. Misschien kunt u nog nader toelichten waarom er zo specifiek voor een club gekozen is en waarom er niet ook daarbij gekozen is voor 'we gaan kijken op welke manier we dat wel of niet kunnen inpassen op een later moment'? Want als functies uitgesloten worden, zijn er misschien nog wel meer denkbaar.

De **voorzitter**: Goed. Mevrouw, aan u het woord.

Mevrouw **Bom**: Dank. Misschien eerst even ten aanzien van het goed kunnen uitleggen van dingen en hoe dingen lopen. Over de ruimtelijkeordeningskant daarvan zaten we net even te overleggen. Misschien is het handig, en dat is eigenlijk een voorstel, om te kijken of we nog een keer een technische sessie kunnen organiseren over hoe dat soort dingen lopen; hoe zit dat in elkaar en hoe zit dat bijvoorbeeld, wat betekenen nu ruimtelijke profielen en hoe zit het ruimtelijk beleid in elkaar? Want het is best ingewikkeld, dat ben ik zeker met u eens. En waar moet je nu op varen en wat betekent dat dan? En waarom zie je in zo'n ruimtelijk profiel grote zones ingetekend en is dat dan niet waar je je aan te houden hebt, versus de dingen die net zijn gepresenteerd? De heer Koffeman zal daar nog een toelichting op geven. Want ik realiseer me dat dat inderdaad best lastig is. En dan houdt u zich er denk ik nog meer mee bezig dan de gemiddelde inwoner in welke gemeente dan ook, maar we lopen daar vaker tegenaan. Dus misschien is het wel goed om dat nog een keer te doen. Niet alleen hier, maar voor alle partijen die betrokken zijn bij deze planontwikkeling. Of een soort Q&A te maken. Het zijn best ingewikkelde punten. En als u het goed vindt, voorzitter, vraag ik nog even aan de heer Koffeman om dat punt beleid versus gebiedsprofielen en hoe zich dat tot elkaar verhoudt even te duiden.
De heer **Koffeman**: U heeft een aantal technisch inhoudelijke vragen gesteld. Ik zal proberen die ook zo feitelijk en inhoudelijk mogelijk te beantwoorden.
Ecologische verbindingszone. Die is natuurlijk al vanaf eind jaren '90 ingetekend geweest, eerst indicatief daarna altijd liggend langs de tankgracht, zijnde een smalle ecologische verbindingszone. De doelsoorten van de ecologische verbindingszone daar zijn niet per se de kwetsbare soorten die u bedoelt. Dan gaan we misschien wel heel erg de techniek in, over kleine marterachtigen en dat soort zaken. Daar zouden we misschien in een technische sessie dieper op in kunnen gaan. De doelsoorten van die ecologische verbindingszone zijn bijvoorbeeld geen weidevogels en dergelijke.
De gebiedsprofielen. Daar gaf u aan 'dat is provinciaal beleid'. Gebiedsprofielen zijn vastgesteld als een handreiking, vooral op verzoek van gemeenten, niet als iets wat opgelegd wordt, maar een inspiratiedocument. In het provinciaal beleid is in de omgevingsverordening ruimtelijk kwaliteitsbeleid vastgelegd, onder andere via de kwaliteitskaart en via de beschermingscategorieën. Deze kaart is door Provinciale Staten vastgesteld als 'dit is waar de beschermingscategorie ligt'. Dus in het gebied dat hier blanco is, daar hoef je niet aan… Daar mag je transformeren. En in dat andere gebied mag je technisch gezien, u weet dat net zo goed als ik, aanpassen. En in de duinen en dergelijke is dat nog verder beschermd, dan gaat het over inpassen, dat is het beleid. Gebiedsprofielen zijn daar geen formeel provinciaal beleid in, maar een inspiratie. Dus ook inspiratie op het moment dat je hier concrete plannen voor gaat maken wat dan goede inrichtingsuitgangspunten en maatregelen zijn.
Die indicatieve lijn. Ik heb volgens mij zelfs het plaatje voor het gemak nog even erachter gezet. Ja, even dan mijn persoonlijke mening. Ik denk dat de kans dat een gemeente Katwijk de lijn op deze manier in een bestemmingsplan of een omgevingsplan zal vastleggen buitengewoon klein is. Dit is natuurlijk geen planologische lijn. Deze is bedoeld geweest om aan te geven dat dit de plek is waar groen in en uit de wijk met elkaar verbinding maakt en waar ook structuren, groene en blau-

we structuren, verbinding maken in en uit de wijk. Dat had anders ingetekend kunnen worden. Dat had ook met een rechte lijn met een aanduiding kunnen zijn. Dat is denk ik ook een beetje hoe je het vormgeeft. Duidelijk is geweest dat de vormgeving hier tot veel discussie heeft geleid. Ik kan me voorstellen dat in een sideletter zoiets door de drie partijen geduid kan worden; hoe zich dat verhoudt tot een planologisch kader.
Dan zei u nog iets over verkeer, dat er zonder duidelijkheid over verkeer geen bestemmingsplan kan worden vastgesteld. Daar ben ik het helemaal mee eens, dat zal de provincie ook vinden op het moment dat zo'n bestemmingsplan bij de provincie wordt voorgelegd. Voor de provincie is de IRV een verkenning waarin voor de eerste keer een aansluiting op de Katwijkseweg geïntroduceerd werd. Wij gaan er nog steeds van uit dat die er niet komt. Een bestemmingsplan, voor zover ik weet, een stedenbouwkundig plan, voor zover ik weet, dat nu voorbereid wordt door Katwijk en het Rijksvastgoedbedrijf, gaat ook nog steeds uit van een interne ontsluiting op de twee…, interne wegenstructuur van de nieuwe woonwijk die gericht is op de twee aansluitingen op de RijnlandRoute. Ik heb wel begrepen dat in de IRV natuurlijk ook het nodige te doen geweest is over de waterstructuur. Die is echt anders dan in het masterplan en dat zal gevolgen hebben voor de verkeersstructuur. Ik ga ervan uit dat dat in het stedenbouwkundig plan en in het bestemmingsplan voor de startlocatie, dus aan de noordkant, terug zal komen. Dan zal de provincie ook zeker uit de rol van wegbeheerder voor de RijnlandRoute daarnaar kijken; wat betekent dat, wat zijn de onderbouwingen van het verkeer, maar ook voor de programmatische aanpak stikstof. Want dat is al even gezegd, daar is de provincie natuurlijk ook bevoegd gezag voor. Als daar veranderingen komen doordat er opeens een aansluiting is bij de duinen, en ik kan me haast niet voorstellen dat dat niet tot gevolgen zou leiden, komen we daar opeens ook in het gedrang.
U stelde nog een vraag over het uitsluiten van zweefvliegen. Ik heb in mijn verhaal al gezegd 'het is een constatering en het ging over het masterplangebied en niet het volledige gebied'. U had het over de vraag waarom andere functies niet uitgesloten worden. In de bestuurlijke afspraken is voor een aantal functies aangegeven waar die een plek zouden kunnen krijgen. Zoals in het hangargebied, welke functies daar kunnen en dergelijke. Die lijst is in de bestuurlijke afspraken inderdaad niet uitputtend. Dat klopt.

De **voorzitter**: U wilt nog een keer.

De heer **Boon**: Naar aanleiding van de haaientanden, om het zo te zeggen. Het is nog een plan in ontwikkeling. Met 5000 woningen ben je zo tien, twintig jaar verder voordat ze überhaupt allemaal gerealiseerd zijn. Als we dan toch bovenaan beginnen in eerste instantie met die 1000 à 1500 woningen, zijn er in die tussentijd dat dat ontwikkeld wordt wel ontwikkelingen zoals klimaatadaptatie, hittestress. Allerlei dingen die je kunt bedenken die bepalend kunnen zijn voor waar de grenzen uiteindelijk uitkomen. Is het ook nog denkbaar dat in combinatie met de indicatieve lijn daarover uitspraken worden gedaan als er iets toegevoegd wordt, waarin ook aangegeven wordt dat dit soort punten uiteindelijk 'kunnen leiden tot', dat die van invloed zijn op de begrenzing? Want het kan niet zo zijn dat… Vinex-wijken worden nu eigenlijk als achterhaald beschouwd. Dat kan van deze ontwikkeling over tien jaar ook zo zijn. Terwijl we dan nog vijf jaar moeten bouwen, dus die flexibiliteit in opvattingen kan natuurlijk bepalend zijn voor wat we gaan doen. Dus die flexibiliteit ook in bouwen zou ik misschien…

De **voorzitter**: Heldere vraag.

Mevrouw **Bom**: Terecht, en die flexibiliteit zit er ook in. Het is indicatief. Dus inderdaad, je gaat ontwikkelen en je neemt ook dit soort uitgangspunten als klimaatadaptie mee, rekening houdend met energietransitie. Al dat soort elementen moet onderdeel uitmaken van de plannen. Je begint met een klein deel en je ontwikkelt verder dus het is inderdaad een indicatieve lijn. Het is nog onderwerp van onderzoek en daar komen we natuurlijk gewoon met elkaar weer over te spreken.

De **voorzitter**: Veel sideletterteksten misschien. Ik nam even een vrijheid om even in te breken tussendoor. Ik kom bij GroenLinks. De heer Kolff.

De heer **Kolff**: Dank u wel voorzitter. Ik dank de gedeputeerde en de heer Koffeman voor de aanwezigheid en de toelichting.
GroenLinks heeft geen vragen gesteld, we hebben geen vragen ingediend vooraf. Waarom niet? Voorzitter, u zei het zelf. Dit bedoel ik niet naar de provincie, maar eigenlijk naar alle partijen waaronder ons eigen college, dus ook de gemeente Wassenaar. U zei aan het begin 'ik laat eerst de partijen aan het woord die schriftelijke vragen hebben gesteld en daarna de overige partijen, anders bent u voor niets gekomen'. Toch heeft GroenLinks nog steeds het gevoel een beetje, dat we hier voor niets zitten. Want we zitten in een proces waarin we de zorgvuldigheid waarmee wij daarin de afgelopen 4,5 of vijf jaar zaten, dan tel ik even het eerste jaar van dit nieuwe raadscollege

mee, waarin we raadsbreed met Katwijk aan het praten waren, waarbij we in een proces zaten dat we als voorbeeld namen – de voormalige oppositiepartijen kunnen er mogelijk anders over denken maar waar we toen in ieder geval ontzettend trots op waren hoe we dat raadsbreed met elkaar aan het aanvliegen waren – nu totaal niet meer herkennen. Nu zitten we zelf in de oppositie, we hebben her en der vragen gesteld, al dan niet schriftelijk, maar we hebben soms zelfs helemaal geen antwoord gekregen. Ik kijk ook naar links. Er zitten hier nog steeds heel veel mensen in de zaal met hoop, durf ik ook wel te zeggen. Gelukkig is er een vraag gesteld over de zweefvliegers. We laten mensen lang hopen, maar waarop eigenlijk?
Dan terecht een opmerking over de ecologische zone. Lachwekkend, dit is geen ecologische zone meer, het is bijna niet eens een groene buffer. Waarom zegt specifiek GroenLinks dit ook? Omdat ook allerlei activiteiten staan gepland in die groene buffer. Wij hebben hier lang gepleit voor een groene buffer waarin zo goed als geen activiteiten plaatsvinden. Zweefvliegen, met een lier, was toen het idee. Dat hadden jullie volgens mij indertijd al. Dat hadden jullie ook, dat is toch wel wat anders dan drones waarvan we helemaal niet weten waar die ontwikkelingen naartoe gaan? Ik heb het hier nog niemand horen zeggen, maar waarom gaan we er niet eens van uit dat er helemaal geen dronepark moet komen? Dat geeft ook ruimte voor partijen als de zweefvliegers.
Ik heb de gedeputeerde horen zeggen: 'Er gaan belangen voor. De belangen zijn groot, we moeten door'. Maar ik heb u vervolgens economische belangen horen schetsen. De belangen voor woningbouw. Die bagatelliseren we niet, maar dat zijn niet helemaal de segmenten waar partijen als GroenLinks en mogelijk ook partijen links van mij voor zullen gaan.
Dan kom ik eindelijk aan mijn eerste vraag, gedeputeerde: Hoe groot acht u het belang van een serieus te nemen ecologisch buffer, een echt groene zone die ertoe doet?
En tot slot ga ik een weddenschap aan, ik weet niet precies met wie, maar ik durf er wel een flesje wijn op in te zetten. Ik weet zeker dat ik ergens een keer heb gelezen dat het ging om maximaal 5000 woningen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw.

Mevrouw **Bom**: Ja, maximaal 5000 staat ook in het programma Ruimte en dat is onderdeel van ons provinciaal beleid dus dat is de correcte aanduiding geloof ik. Dat heeft u heel goed gelezen, maar desalniettemin, we hebben het er eerder vanavond over gehad, zijn er altijd partijen die het erover hebben 'is dat nou maximaal of minimaal of optimaal of?' Daarover kun je altijd van mening verschillen.

De heer **Kolff**: Excuus dat ik u onderbreek, maar eerder op de avond ging het over 'niet meer en niet minder'. Dat is wat anders dan maximaal, toch?

Mevrouw **Bom**: Nee, dat is dan niet correct door mij gezegd, in het programma Ruimte staat 'maximaal 5000 woningen' en dat niet meer en niet minder. Daar refereerde ik aan de vele discussies die ik ook in de Staten daarover heb gehoord, als de oudgedienden in de Staten de nieuwelingen in de Staten gingen doceren hoe deze discussies zijn gelopen. Dus daar kwam dat 'niet meer en niet minder' vandaan. Dan is dat ook maar geduid. Maar u heeft wel gelijk. In het programma Ruimte dat onderdeel is van het provinciaal beleid staat 'maximaal'.
Ik heb inderdaad in mijn betoog geduid dat het woningbouwbelang, en het economisch belang, een van de aanleidingen was om in dit onderdeel te zorgen dat er duidelijkheid over geschapen werd waardoor wij verder konden. Dat was niet om alle andere belangen waaronder natuur als minder belangrijk te duiden, maar om aan te geven wat voor ons de drijfveer was om te zeggen 'we moeten daar nu klaarheid over verschaffen'.
Voor de provincie is de natuur en de invulling van de bufferzone en van de ecologische zone van groot belang. Ik kan me voorstellen dat u zegt 'wij willen dat er in die zone helemaal niets gebeurt', maar er is altijd ook sprake geweest van een zone waarin recreatie zou plaatsvinden. Dus laten we daar ook wel met elkaar duidelijk over zijn. Maar voor de provincie is dat ook een heel belangrijke. We hebben niet voor niets ook geld daarvoor uitgetrokken, er ligt geld op de plank om dat goed in te vullen. Wat mij betreft, is dat net zo belangrijk als de woningen. Maar ik duidde de haast om daarmee voortgang te maken, dat dat de reden was voor ons om in dit proces deze stap nu te faciliteren.

De **voorzitter**: Afgezien van de fles wijn, bent u tevreden? Oké, dan ga ik door, de heer Van Noort voor de PvdA.

De heer **Van Noort**: Ik wil u ook danken voor de toelichting en ik wil eigenlijk volstaan met zeggen dat, ondanks uw uitgebreide toelichting, u het ons niet makkelijk hebt gemaakt over wat we straks moeten besluiten, maar dat is ook niet uw taak. Dat begrijp ik en ik wil alleen nog misschien een

heel korte vraag stellen: Kunt u in twee woorden duidelijk maken wat zou er nou gebeuren als Wassenaar gewoon besluit om tegen dit besluit te stemmen?

Mevrouw **Bom**: Twee woorden wordt lastig, maar als Wassenaar daartoe besluit, gaan de andere drie partijen verder en hebben we ons absoluut wel te verhouden tot Wassenaar. In de ontwikkelingen zullen we daar ook met elkaar over in gesprek gaan. Maar mooier zou zijn, als ik dat nog mag toevoegen aan de veelheid van woorden, als we dat gezamenlijk zouden kunnen doen met Wassenaar, dat dan ook de regie neemt op de ontwikkeling van de groene buffer.

De heer **Van Noort**: Dank u wel.

De **voorzitter**: Dan schuif ik door naar de laatste partij, de fractie Mulder.

De heer **Mulder**: Dank u wel voorzitter, dan mag ik als laatste partij de gedeputeerde en de heer Koffeman bedanken voor hun komst. Wij hebben geen aanvullende vragen. Alles is inmiddels wel gesteld. Als ik het goed heb begrepen is het zweefvliegen zowel voor de provincie als de gemeente Wassenaar, planologisch mogelijk. Dus op het moment dat er een nieuwe eigenaar komt, zou dat dus wel weer kunnen? Begrijp ik goed uit het hele verhaal dat we eigenlijk in ons raadsvoorstel verder gaan dan in de bestuurlijke afspraken waardoor wij eigenlijk degenen zijn die het proberen uit te sluiten?

De **voorzitter**: Ik ben blij dat u aan het eind zo kort en bondig bent, maar zou u de vraag willen rephrasen of herformuleren in goed Nederlands?

De heer **Mulder**: Natuurlijk voorzitter, in het raadsvoorstel hebben wij zelf geschreven dat het zweefvliegen conform artikel 14 niet mogelijk is in het gebied zoals dat nu is afgesproken. Terwijl, als ik de gedeputeerde goed heb gehoord, hetgeen artikel 14 inhoudt, betekent dat het zweefvliegen in het masterplangebied niet mogelijk is. Dat is eigenlijk de vraag. Dus zo lang het bij de provincie mogelijk is en bij de gemeente Wassenaar mogelijk is en de grondeigenaar staat het toe, kan het zweefvliegen gewoon doorgang vinden?

De **voorzitter**: O ja, u concentreert zich nu op afspraak 14, begrijp ik.

De heer **Mulder**: Ja.

De **voorzitter**: Omdat u het woord raadsvoorstel in de mond nam, gingen we even in de procedurele schrik hier. Maar we zijn er weer uit. Het woord is aan u.

Mevrouw **Bom**: Het is kort, ja, dat is op dit moment mogelijk op Wassenaars grondgebied. Ja.

De **voorzitter**: Nou, dat is dan het antwoord. Bent u daar tevreden mee? Ik bedoel, is uw vraag beantwoord of wilt u nog aanvullend?

De heer **Mulder**: Nee hoor, dank u wel. Ik denk dat er een boel sideletterteksten zijn en dat we toch ook ons raadsvoorstel even moeten aanpassen, dank u wel.

De **voorzitter**: Dat gezegd hebbende, zijn we de tafel rond. Het is 22.00 uur en het is eigenlijk wel mooi geweest. Dat bedoel ik in positieve zin. Dank u zeer voor uw komst naar hier, ik wil de leden uitdrukkelijk bedanken voor hun discipline, de aanpak en de heldere manier waarop u de gedeputeerde met uw vragen heeft weten te bestoken.
Mijn ordevoorstel is dat na mijn dankwoorden nogmaals aan uw adres herhaald te hebben, we schorsen voor een paar minuten zodat we ons even kunnen gereedmaken voor het laatste deel van deze avond. We zijn geschorst.